

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

**"Удосконалення системи управління капіталом
підприємства в сучасних умовах"**

Виконав: здобувач II курсу, групи Е-20м
ОПП з економіки бізнесу

Спеціальності 051 Економіка

шифр і назва

Філь О.В.

прізвище, ініціали

Керівник: Федулова С.О., д.е.н., проф.

прізвище, ініціали, науковий ступінь, вчене звання

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Освітній ступінь МАГІСТРА

ООП з економіки бізнесу

Спеціальність 051 Економіка

Затверджую:

Зав. кафедри _____

(підпис, прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу
Філь Олександра Володимирівна

1. Тема роботи: «Удосконалення системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах»

2. Керівник роботи: Федулова Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи: 10.01.2022

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: данні звіту з переддипломної практики, данні державної служби статистики, інші аналітичні данні з мережі з державних інформаційних ресурсів; законодавство України.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

Розділ 1. Теоретичні та методичні основи управління капіталом підприємства

Розділ 2. Аналіз системи управління формуванням та використанням капіталу підприємства на прикладі КБ «Південне»

Розділ 3. Удосконалення діючої системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	Федулова С.О., проф.		
Розділ 2	Федулова С.О., проф.		
Розділ 3	Федулова С.О., проф.		

7. Дата видачі завдання 22.09.2021

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1.	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	15.09.2021	15.09.2021
2.	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	20.09.2021	20.09.2021
3.	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	25.09.2021	25.09.2021
4.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	15.10.2021	15.10.2021
5.	Виконання першого розділу	01.11.2021	01.11.2021
6.	Збір матеріалів на підприємстві	15.11.2021	15.11.2021
7.	Виконання другого розділу	25.11.2021	25.11.2021
8.	Виконання третього розділу	20.12.2021	24.12.2021
9.	Оформлення висновків і рекомендацій	24.12.2021	27.12.2021
10.	Оформлення роботи, одержання відзиву	10.01.2022	10.01.2022
11.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	10.01.2022	10.01.2022
12.	Захист кваліфікаційної роботи	20-21.01.2022	20-21.01.2022

Здобувач

підпис

Філь О.В.
прізвище, ініціали

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

Федулова С.О.
прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

Філь О.В. Удосконалення системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах.

Метою даної роботи було формування основ системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах. Ми розглянули теоретичні і практичні аспекти формування ефективної системи управління капіталом підприємства, після чого змогли на базисі отриманих теоретичних засад провести аналіз результатів фінансової діяльності КБ «Південне» за період 2019-2021 рр. Цифри, отримані в результаті аналізу фінансової звітності діяльності КБ «Південне» дозволили нам зробити розрахунки ризиків банкрутства.

Не зважаючи на те, що підприємство має позитивні результати діяльності і банкрутство не загрожує, ми надали рекомендації по оптимізації управління капіталом підприємства, адже помітили «вікно» для скорочення адміністративних витрат. Відповідно, скорочення адміністративних витрат напряму впливає на кінцеве грошове значення прибутку підприємства.

Ключові слова: капітал підприємства, управління капіталом підприємства, бухгалтерська звітність, аналіз результатів, банкрутство, модель розрахунку вірогідності банкрутства; Форма 2, фінансово-господарська діяльність підприємства.

SUMMARY

Fil O.V. Improving the capital management system of the enterprise in modern conditions.

The aim of this very work was to form the foundations of the capital management system of the enterprise in modern conditions. We considered the theoretical and practical aspects of forming an effective capital management system of the enterprise. Using such we were able to analyze the results of financial activities of Yuzhnoye Design Office within the period of 2019-2021 on the basis of theoretical principles. This allowed us to make bankruptcy risk calculations.

Despite the fact that the company has positive results of operations and bankruptcy is not threatened, we still have provided recommendations for optimizing the capital management of the company. It's all because we noticed a blank space to reduce administrative costs. Accordingly, the reduction of administrative costs directly affects the final monetary value of the company's profits.

Key words: enterprise capital, enterprise capital management, accounting, analysis of the results, bankruptcy, bankruptcy probability calculation model; Form 2, financial and economic activities of the enterprise.

**Тема: Удосконалення системи управління капіталом підприємства
в сучасних умовах.**

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутнісна характеристика поняття «капітал».....	9
1.2. Теоретичні основи управління капіталом підприємства.....	11
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КБ «ПІВДЕННЕ».....	24
2.1. Загальна характеристика діяльності КБ «Південне».....	24
2.2. Аналіз діючої системи управління капіталом та діагностика фінансового стану підприємства КБ «Південне» на основі фінансової звітності.....	28
Висновки до розділу 2.....	74
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	78
3.1. Оптимізація кредиторської і дебіторської заборгованості підприємства.....	78
3.2. Оптимізація витрат підприємства.....	79
3.3 Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.....	82
Висновки до розділу 3.....	85
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	101

ВСТУП

Після отримання Україною статусу країни з ринковою економікою на підприємства покладені завдання щодо розробки стратегічних планів та самостійне визначення підприємством напрямів його розвитку. Тому актуальним у даному питанні є вирішення проблем управління власним капіталом, що є основним джерелом, яке сприяє ефективній діяльності тобто забезпечує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та забезпечує фінансову стійкість, і впливає на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Ефективність діяльності значною мірою залежить від рівня розвитку та вдосконалення системи управління капіталом.

Вдосконалення системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання. Під час розроблення фінансової політики підприємства потрібно вибрати таку структуру капіталу, яка за найнижчої вартості капіталу дасть змогу збільшити ринкову вартість економічної одиниці. Оптимальною є така структура капіталу, яка дасть змогу звести до мінімуму середньозважену вартість капіталу і, водночас, підтримати кредитну репутацію підприємства на рівні, який сприяє залученню нових капіталів на прийнятних умовах.

В науковій теоретичній площині, не зважаючи на довгий перелік прізвищ науковців, які намагалися піддати аналізу теорію та видати як кінцевий результат дієві поради, теоретичні питання та методологічні проблеми управління капіталом не знайшли кінцевого результату. Попри це, аналіз наукових доробків показує, що управління капіталом – це складна відкрита структура, де щільно переплетені взаємозалежні зв'язки, але яка досі не має цільної розробки окремих її складових.

Проблеми та особливості системи управління власним капіталом підприємства розглядалися багатьма вченими. Вагомий науковий внесок у дослідження питань, пов'язаних з управлінням капіталом підприємств, здійснили класики та неокласики світової економічної думки: Р. Антоні, Л. Бернстайн, І.О.

Бланк, Є.Ф. Брігхем, Д. Гарнер, А. Гропеллі, Г.Г. Кірейцева, М.О. Кизима, Р. Коха, М.Н. Крейніна, Т.О. Кузнєцова, Е. Нікбахт, А.М. Поддєрьогіна, Р.С. Сайфуліна, Дж. І. Фіннерті, Н.Р. Холт, А. Сміт, Д. Рікардо, Т. Мальтус, Дж. Міль, К. Маркс, Е. Бем-Баверк, А. Маршалл, Дж. Кларк, І. Фішер, Дж. Хікс, І. Балабанов, Ю. Воробйов, Д. Ван Хорн і Д. Ваховач, Н. Дучинська, М. Кизим, В. Ковальов, О. Любунь, Ф. Модільяні та М. Міллер, І. Яремко, Е. Брукінг, О. Гапоненко, О. Грішнова, Л. Едвінсон і М. Мелоун, М. Дороніна, С. Козьменко.

Вивчення питань, що стосується системи управління капіталом підприємства займаються С. Т. Пілецька, Т. А. Городня, О. Р. Стефанюк, В. І. Блонська, О. М. Рудницька, Н. О. Байстрюченко.

Метою даної роботи є формування основ системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах.

Завдання, які необхідно вирішити під час дослідження, для досягнення мети:

- дослідити теоретичне обґрунтування системи ефективного управління капіталом;
- провести аналіз результатів фінансової діяльності КБ «Південне»;
- зробити розрахунки ризиків банкрутства на основі проведеного аналізу;
- надати рекомендації по оптимізації управління капіталом підприємства.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення системи управління капіталом підприємства.

Предметом дослідження в роботі визначається фінансово-господарська діяльність Державного підприємства КБ «Південне».

В дослідженні використовувались традиційні та спеціальні методи дослідження, включаючи: історичний та логічний; аналіз і синтез; статистичний аналіз; метод фінансово-економічного аналізу.

В роботі удосконалено та узагальнено підходи до формування та використання капіталу підприємств космічної галузі.

Висновки та пропозиції дипломної роботи можна запровадити в діяльність Державного підприємства КБ «Південне».

Окремі теоретичні положення дипломної роботи доповідалися та обговорювались на XXXI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених і студентів (м. Дніпро, 30 листопада – 2 грудня 2021 р.):

Філь О. Удосконалення системи управління капіталом підприємства в сучасних умовах // Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: XXXI Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – С. 530-533.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутнісна характеристика поняття «капітал»

Активна інтеграція України у світовий економічний простір – стійка тенденція, що розвивається протягом останніх 5-6 років, що в свою чергу стимулює вітчизняні компанії до пошуку принципово нових способів ефективного ведення своєї діяльності. Ця сама ефективність напряду залежить від вірно обраної стратегії управління капіталом підприємства.

Сучасні реалії розвитку економіки в умовах кризи ставлять справжні виклики перед власниками бізнесу, що стоять на початку свого шляху до відкриття справи. Втім, вже існуючі підприємства наразі опинилися в не менш вигідному становищі, адже навіть великі стратегічно важливі для економіки України підприємства потерпають від пандеміє-кризи. Бажання досягати високих фінансово-економічних показників навіть за таких умов є доволі природнім, питання в тому які кроки будуть прийняті для досягнення результату. Ефективна діяльність підприємницьких суб'єктів в Україні залежить від управління фінансовими ресурсами, надто капіталом, який забезпечує фундамент стабільного розвитку і зростання підприємства [44].

Термін «капітал» походить від латинського слова *capitalis*, яке мало буквальне значення «головний», що в повній мірі розкриває сутність капіталу – фундаментальної економічної категорії, навколо сутності якої вже багато років точиться гостра дискусія [13].

На початку своєї історії капітал розглядався економістами як основне багатство. У квінтесенції розвитку економічної думки абстрактне визначення капіталу почало обростати конкретним корінням визначення, що в цілому повністю відповідало економічному розвитку соціуму. Дослідження історичної еволюції категорії «капітал», дозволяє виділити три основні підходи до його формування.

Відповідно до першого підходу, капітал визначається як грошовий фактор, а гроші – основний чинник виробництва, фундамент економічного прогнозування і головний інструмент економічної політики держави. За другим підходом, який виражає матеріально-речовинне трактування, капітал – це цінності і послуги, за участю яких створюється всякий новий дохід. Третій підхід представляє капітал як виробничі відносини, тобто відносини, які витікають з монополізації власності на засоби виробництва в руках підприємців і відсутність таких у пролетаріату. На основі вивчених підходів узагальнене визначення капіталу представлено як блага, які створюються новою працею та використовуються для виробництва товарів та послуг, що здатні приносити дохід [4].

Досі ми не маємо однозначної відповіді на питання «що таке капітал». В теорії управління капіталом процес управління має кардинально різні трактування, в залежності від проблем, які капітал має вирішувати. Спільним є те, що управління завжди розглядають як процес, де суб'єкт управління формує і впроваджує дії, які впливають на керовані структурні елементи, стимулюючи їх асимілюватися до зовнішніх умов. Виходячи з категорій, що визначають характеристику капіталу, то ми можемо назвати капітал об'єктом економічного управління, цінність підприємства, ресурс реалізації виробничих потреб, джерело власних доходів тримачів капіталу, власність до продажу/отримання прибутку, фактор ризику/ліквідності [5].

Капітал підприємства – есенціальна складова створення та подальшого ефективного розвитку будь-якого підприємства. Підвищення показників, розширення сфер впливу, розвиток діяльності – все це регулюється та напряду залежить від стану капіталу, який керує грошовими потоками підприємства. Завдання керманичів підприємства та / або власників бізнесу – створити базу капіталу, ефективно керувати, вчасно вносити корективи до структури та контролювати рух капітал формуючих коштів. Створення структури капіталу дозволяє, в першу чергу, підтримувати необхідний для керманичів та власників рівень прибутку, а в більш широкому сенсі допомагає зберігати рентабельність, платоспроможність, ліквідність й стабільність показників.

Управляти капіталом – це дотримуватися рішень, пов’язаних із забезпеченням ефективного використання в різноманітних джерелах діяльності підприємства. Управління має вирішити основні завдання, себто, формувати достатній обсяг для забезпечення розвитку; оптимізація розподілу та обороту сформованого капіталу поза межами чинних напрямів діяльності компанії; забезпечення максимальної доходності та гнучкості при запланованих ризиках; мінімізація фінансового ризику; підтримка рівня фінансового контролю над підприємством з боку засновників; реінвестування капіталу в разі кризи [37].

Ілюхін О.О. в своїй книзі «Ефективність виявлення та урахування економічних та організаційних передумов раціонального управління капіталом промислового підприємства» зазначає, що процес управління капіталом має стратегію та тактику [28]. Стратегія – це загальний вектор витрати засобів для досягнення цілей підприємства, що також не виключає використання додаткових фінансових ресурсів. Стратегія, загалом, може дати відповіді на питання де, коли і скільки фінансових коштів залучати для руху в обраному напрямку розвитку підприємства. Тактика, на противагу стратегії, визначає конкретні кроки та методи досягнення мети на конкретний момент часу. Тактика має зупиняти свій вибір на найбільш оптимальних рішеннях в ситуації на певному етапі розвитку компанії. Визначення структури управління капіталом підприємства має відбуватися безпосередньо до початку процесу формування капіталу, але аналіз формування структури мусить відбуватися постійно через динамічні внутрішні та зовнішні зміни.

1.2. Теоретичні основи управління капіталом підприємства

Підґрунтям в управлінні капіталом є наявність системи аналізу, обліку та контролю, принципи яких базуються на стратегії та операційних задачах підприємства. Управління капіталом – це узгоджена система поєднання окремих незалежних елементів, цілей, принципів і задач, що регулюють процес реалізації рішень менеджменту згідно з обраною стратегією стосовно ефективного

оперування капіталу для отримання бажаних результатів [72]. Управління формуванням і використанням капіталу потребує перманентного відстеження чинників з зовні та з середини, які впливають на керування капіталом з метою отримання прибутку. Реалізація такого контролю зазвичай здійснюється шляхом сумлінного ведення бухгалтерського обліку внутрішніх і зовнішніх фінансових операцій, які безпосередньо впливають на розмір і/або структуру капіталу, з подальшим висвітленням результатів обліку в базових (державних) та додаткових (внутрішніх) фінансових звітах за обраний період часу, наприклад тиждень, місяць, квартал, рік.

Оцінюють адекватне функціонування діючої системи управління капіталом з боку стратегії формування та подальшого використання капіталу беручи за основу аналіз загальної стратегії функціонування та розвитку підприємства в площині менеджменту. В основі використання капіталу підприємства закладено найкращий вибір ресурсного забезпечення (за підтримки відділу матеріально-технічного забезпечення), розробка системи орієнтирів діяльності на основі доцільного використання ресурсів – і все це для досягнення цілей, враховуючи актуальні/потенційні ризики, можливості підприємства та кінцеву мету для досягнення.

Метою таких заходів є задоволення потреб підприємства у грошових ресурсах, але так щоб вдовольнялися потреби в усіх напрямках, за умови ефективного забезпечення сталого збільшення вартості підприємства [26]. В більш широкому сенсі управління капіталом – це сукупність окремих елементів, що пов'язані між собою і взаємодіють між собою.

Успішність та доцільність використання капіталу підприємства визначається: чіткою постановою завдань та контроль фінансовою службою дотримання планових періодів; удосконаленням методики аналізу ефективності управління капіталом; успішністю оптимізації управлінням обіговими активами; глибиною орієнтації на внутрішні важелі впливу на процеси управління капіталом підприємства. В свою чергу ефективна система управління капіталом для підприємства означає максимізацію ринкової вартості, забезпечення фінансової

стійкості та рентабельність, а вже супутні ризики в довгостроковій перспективі будуть пропорційно зменшуватись.

Бланк І. О. в своєму навчальному доробку «Управління капіталом» [10] зазначав, що напрями управління капіталом поділяються на:

- управління власним капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо формування власного капіталу за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел);
- управління залученим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких внутрішніх джерел, як додаткові внески учасників (засновників), випуск акцій тощо);
- управління позиковим капіталом (полягає у визначенні та реалізації політики щодо збільшення капіталу підприємства за рахунок таких зовнішніх джерел, як банківський кредит, товарний (некомерційний) кредит, емісія облігацій тощо).

Шлях до відкриття будь-якого підприємства полягає в залученні коштів, які власне і є стартовим капіталом. Для ефективного формування і використання капіталу, а також для злагодженої роботи всіх систем і підсистем менеджмент компанії має адекватно оцінювати реальну ринкову вартість підприємства. Визначати реальну вартість виключно в кількісному значенні – значить показати квалітет управлінської системи, бо, порівнюючи своє підприємство з іншими, за інших рівних умов, вищою вартість майна буде у тої, яка має також якісні значення. Тому правильна оцінка значимості власного капіталу є ключем до ефективного управління ним [58]. В першу чергу слід визначити частку власного капіталу до частки запозиченого, адже функціональне призначення обох різьче відрізняється.

Ідеальним сценарієм можна вважати використання власних коштів, до яких входять: зареєстрований капітал (власно кошти засновників), прибуток, амортизаційні відрахування, дебіторська заборгованість, а також дохід від продажу товарів/надання послуг. Головним маркером, який дає характеристику капіталу, є власна вартість капіталу. Кожне управлінське рішення, пов'язане з управлінням

саме власним капіталом, приймається з урахуванням впливу його на загальну вартість підприємства [44]. З точки зору залучення інвестицій до розвитку підприємства, інвестори завжди охочіше вкладають гроші в ті компанії, де менеджмент демонструє стабільно успішні кейси з управління власним капіталом, що означає гарантію захисту інтересів інвесторів, а також збереження і ефективне оперування вкладеними коштами.

З точки зору мікроекономіки власний капітал легший в залученні і використанні, він має вищу дохідність і за замовчуванням здатен генерувати прибуток. Недоліками у власного капіталу є його обмеженість і висока вартість. Власний капітал обмежений завжди, а тому втрачається можливість до розширення підприємства і збільшення його рентабельності, звідси виникає потреба залучення зовнішнього капіталу «під соусом» власного (пам'ятаємо, що інвестори охочіше вкладають гроші в компанії з власним капіталом), що в свою чергу для компанії має вищу вартість, аніж звичайний позиковий.

Втім, реалії ринку змушують власників відкривати підприємство або за співвідношення власних і зовнішніх коштів 50 на 50, або і взагалі з зовнішніх джерел (кредити короткострокові/довгострокові, пасиви, кредиторська заборгованість). Звідси впливає і формування структури капіталу – співвідношення коштів власних та запозичених. Ця структура є надзвичайно важливою одиницею функціонування підприємства, адже керує не лише фінансовою сферою, а ще й оперує інвестиційною діяльністю, що на перспективу керує перерозподілом частки власних коштів на противагу залученим в бік першої, наприклад збільшення доходу від товарів/послуг за рахунок розширення номенклатури або ж збільшення дебіторської заборгованості. Структура грає таку важливу роль ще й тому, що напряду впливає на значення коефіцієнту рентабельності активів на ринку або біржі, адже це визначає рівень фінансово-економічної рентабельності всього підприємства загалом. Формування співвідношення дохідності та ризиків у процесі функціонування підприємства також керується структурою, бо ж правильна вона визначає коефіцієнти фінансової стійкості й платоспроможності. Структурування капіталу передбачає втримання

оптимального співвідношення між капіталами квасним і позиковим, за якого представляється можливим утримувати пропорційність між дохідністю і фінансовою стійкістю [47].

Коли є чітке визначення структури капіталу для виведення його в роботу необхідно мати чітку стратегію. Базовими визначають наступні стратегії (Рис 1.1.).

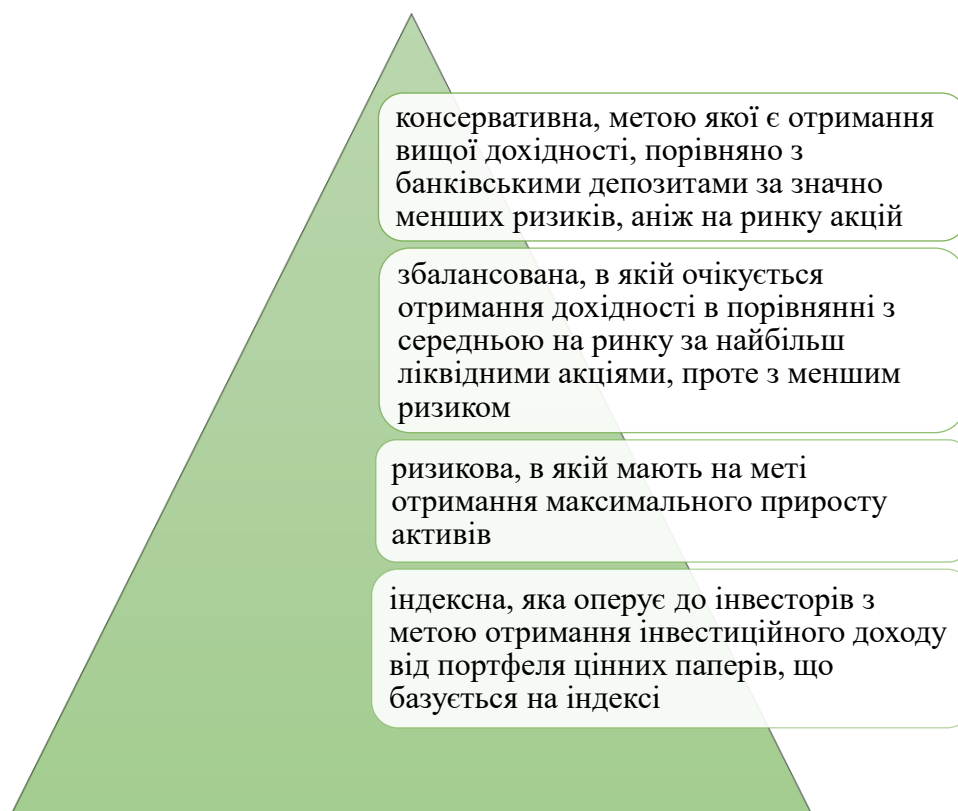

Рис 1.1. Стратегії управління структурою капіталу [16]

У формуванні та використанні капіталу серед структурних елементів стратегії є дві окремі нетотожні підсистеми, одна з яких оперує акумуляцією та розподілом фінансових ресурсів, а інша – система управління процесом формування та розподілу власне капіталу. Ламанов С.В. писав, що суб'єктом системи управління капіталом є менеджмент всіх рівнів управління, де топ-менеджмент лише генерує рішення за формування капіталу, а нижчі ланки безпосередньо реалізують ці рішення [40]. Базуючись на його твердженні, об'єктом управління капіталу слід вважати процес залучення ресурсів з внутрішніх й зовнішніх джерел, стимулювання руху капіталу на ринках і ефективне його

акумулювання, керування структурою і всіх супутніх одиниць (вартість, ризики тощо).

Для ефективного управління капіталом підприємства в сучасних умовах необхідно чітко розуміти характеристики капіталу, як об'єкту:

1) складова функціонування виробництва товарів/послуг, яка забезпечує діяльність підприємства. Таким капіталом можуть бути гроші, земля, природні або людські ресурси. Втім, в такій системі пануючу роль варто відводити грошовому капіталу, бо ж саме гроші можуть дати поштовх до функціонування інших ресурсів, будь то земля або люди.

2) капітал розглядається як джерело дохідності компанії, адже він здатен генерувати дохід без залучення інших ресурсів, виступаючи у якості позики і приносячи інвестиційний дохід.

3) капітал завжди буде джерелом доходу власників компанії, визначаючи рівень їх добробуту, статусу тощо. Таке джерело завжди мусить бути визначеним на короткострокову і на довгострокову перспективу, дозволяючи статусу тримача власно коштів бути стабільним.

4) капітал є мірилом ринкової вартості компанії. Перш за все на вартість впливає саме частка власного капіталу, що визначає обсяг чистих активів. Обсяг використаного капіталу характеризує рівень потенціалу залучення позичених фінансових благ для отримання надприбутку. Не самотійно, але в купі з іншими факторами формує оцінку ринкової вартості підприємства.

5) найважливішим мірилом ефективності завжди є динаміка капіталу. Здатність капіталу до зростання високими темпами характеризує високий рівень формування прибутку, стабільність утримання фінансової рівноваги за рахунок власних внутрішніх джерел, але у випадку зниження обсягу власного капіталу підприємство незмінно прийде від збитковості до закриття.

В управлінні капіталом важливими етапами є:

- 1) визначити цілі та функції формування та управління капіталом;
- 2) встановити задачі для досягнення цілей і визначити відповідальних за кожен окремий етап;

3) формування функціональних особливостей принципів управління капіталом, а також створення нормативної бази, якою буде керуватися менеджмент під час роботи (стимули, програми, плани, накази, нормативні акти, законодавчі одиниці);

4) розробити систему засобів оцінювання процесів якості виконання задач для кожного окремого етапу і окремо для кожного члена менеджменту.

О. Ілюхін у своїй науковій публікації під назвою «Ефективність виявлення та урахування економічних та організаційних передумов раціонального управління капіталом промислового підприємства» виокремив наступні принципи управління капіталом (рис. 1.2.):

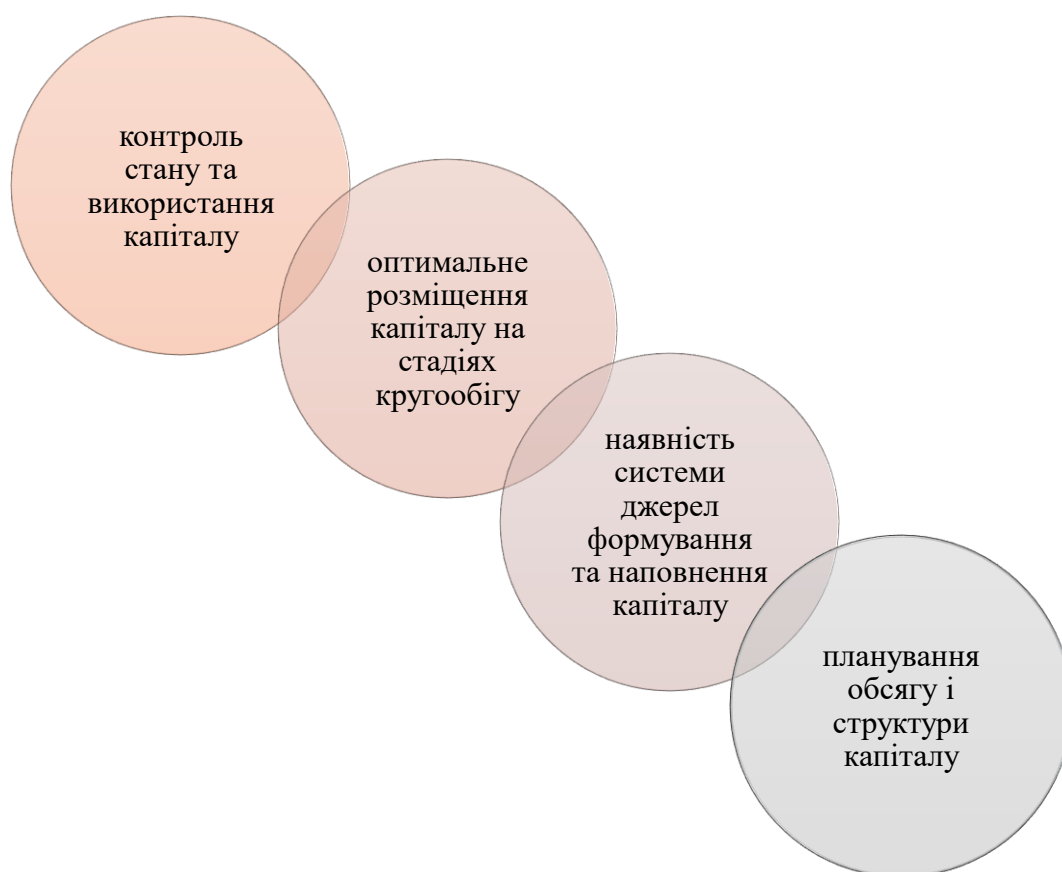

Рис.1.2. Принципи управління капіталом за О.Ілюхіним [28]

Провівши аналіз всіх характеристик капіталу можна зробити ґрунтовні висновки про систему управління в середині компанії, але, не зважаючи навіть на

це, майстерність управління капіталом підприємства досі коливається між теорією та практикою економічної площини.

Капітал характеризується багатоманітністю своїх проявів і саме така розгалуженість стимулює необхідність створення системи класифікації видів капіталу за найбільш важливими ознаками [66]. Під час систематизації видів управління капіталом власне процес управління мусить ґрунтуватися на законодавчій базі в синтезі з еволюцією соціально-економічних тенденцій, їх системою та складовими елементами в структурному аспекті. Загалом кажучи система управління капіталом має дві управлінські підсистеми – формування та використання. Ці підсистеми за умови динамічного розвитку ринку України, вже не можуть існувати як окремі структурні одиниці. До них завжди приєднують рівень дієвості фінансової діяльності підприємства, визначають оптимальний перерозподіл часток власного та залученого капіталів, а також оцінюють реальну ринкову вартість – і все це задля створення ефективно працюючої концепції збереження капіталу.

На вибір методики аналізу та надання оцінки ступеня ефективності управління капіталом підприємства впливають два фактори – вид економічної діяльності згідно КВЕД та організаційно-правова форма. Другий впливає на структуру капіталу і регулювання з боку законодавства його використання. Всі отримані результати прийнято порівнювати з середніми у галузі. Особливе місце посідає факторний аналіз, який забезпечує оцінку впливу зовнішніх факторів в кількісному значенні, що в свою чергу дає змогу змінити і розробити нові методи управління капіталом, коригуючи частку впливу чинників, які викликають зміни в капіталі. Також факторний аналіз дозволяє прослідкувати вплив окремих складових результату оперування капіталом.

Удосконалення механізму управління капіталом підприємства в сучасних умовах відбувається за рахунок визначення відповідної до результатів аналізу фінансової політики управління підприємством [63]. Така система є багаторівневою і потребує розщеплення на маленькі кроки. Перший крок це завжди загальний аналіз процесу формування капіталу; прослідковування змін в

порівнянні з визначеною нормою (поточний та попередній періоди); визначення обсягів власного капіталу, розміру активів, ваги власних засобів тощо. Після цього сумлінному аналізу піддають джерела формування власного капіталу, коли проводять вартісну оцінку, визначають достатню для існування кількість власних засобів і визначають мінімальний поріг достатніх коштів необхідних для самофінансування підприємства на довгострокову перспективу. Другим кроком здійснюють оцінку вартості окремих складових капіталу згідно з джерелом залучення (власний капітал – внутрішнє, запозичені кошти – зовнішнє). На основі такої оцінки аналітики і фінансисти підприємства роблять висновок про залучення засобів у наступному плановому періоді. На третьому кроці планують потребу у капіталі підприємства для підтримки фінансування оборотних і необоротних активів. Встановлюються об'єми приросту власного й позикового капіталів у порівнянні з попереднім звітним періодом. Під час четвертого кроку залишається лише провести оптимізацію окремих проаналізованих частин капіталу за джерелами фінансування. Коефіцієнт рівня фінансування підприємства за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх коштів – основний фактор, що впливає на успішність виконання процесу оптимізації управління капіталом підприємства [59]. Завершальним, п'ятим етапом, є розробка стратегії залучення певного обсягу фінансування з цих джерел для формування капіталу.

Реалізація такої політики на практиці досягається в результаті використання фінансового механізму управління капіталом, що складається з підпорядкованих сходинок – управління формуванням, максимізацією та розподілом прибутку; відрахуваннями; залученням фінансових ресурсів.

Основним напрямом та пріоритетом управління підприємством завжди було, є і буде максимізація прибутку. Весь менеджмент спрямовує свою діяльність на розробку заходів з забезпечення високої продуктивності капіталу без шкоди для ефективності, підвищення прибутковості, але зі зниженням собівартості [51]. Така стратегія перегукується з отриманням найбільшої вигоди для власників підприємства, але в теорії управління капіталом багатьма теоріями доведено, що це єдина умова розвитку, і функціонування в принципі, підприємства в умовах

сучасної ринкової економіки. Менеджмент для забезпечення виконання своїх функцій мусить тримати фокус уваги на внутрішніх резервах (часових, людських, матеріальних) і ефективно їх використовувати з метою вдосконалення діяльності. Для керівників та спеціалістів вузького спрямування важливо деталізувати дії, кроки і внутрішні/зовнішні чинники, які визначають ефективність управління капіталом. До базових чинників відносять технології, матеріали, устаткування, товари/послуги [46]. З-поміж усіх чинників пануюче становище займають товари/послуги, надто їх обгортка, адже від дизайну напряду залежить ціна, яку готові будуть платити споживачі за відповідну якість того, що вони отримують від підприємства. Існує також пряма кореляція між доречністю товару/послуги в просторово-часовому аспекті та ринковою вартістю продукту підприємства. Це визначає також ще одну зону відповідальності менеджменту, бо саме вони мають слідкувати за тим, щоб на шляху між продуктом та споживачем не стояло таких перешкод, які впливатимуть на вартість продукту.

Серед інших чинників зазначають людський виробничий ресурс (працівники); системність та гнучкість організації окремих етапів управління підприємством; політика держави в сферах, що регулюють діяльність підприємства (діяльність органів управління, зміни до законодавства, фінансові стимули, регулюючі нормативи, соціальна інфраструктура, мікро- та макроекономічні зміни, державні програми).

Необхідність утримання на певному рівні капіталу зазначені в багатьох вітчизняних та міжнародних стандартах. Концепція збереження капіталу орієнтована на забезпечення діяльності підприємства. Н. Шевчук в «Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування» написала думку про те, що одним із показників збереження власного капіталу є показник "чисті активи", який визначається, як різниця між активами підприємства та обсягом його зобов'язань [63].

Під час процесу управління капіталом кожному підприємству необхідно брати до уваги динамічну ситуацію в економіці України для створення сприятливих умов збереження капіталу. Менеджери, керівники або аналітики часто

помилково ставлять на чолі стратегії розвитку підприємства збільшення капіталу, але це є не зовсім вірним шляхом, бо в умовах кризи і підвищення конкуренції між компаніями, головною проблемою стає питання збереження фінансових ресурсів для стійкого існування підприємства на ринку, за ідеальним сценарієм для забезпечення міцного ґрунту капітал взагалі слід примножувати.

Бажання постійно вдосконалювати систему управління капіталом зобов'язує менеджмент, на якому лежить відповідальність за процес управління, шукати принципово нові методи підвищення показників для запобігання входу підприємства в стан кризи [60]. Прослідкувати динамічні зміни та виявити точки, які необхідно реформувати, допомагає моніторинг. Моніторити процес управління капіталом — значить виконувати постійний збір відомостей і звітів, що в свою чергу використовується для прийняття максимально релевантних для поточної ситуації рішень для підвищення ефективності управління капіталом. Моніторинг допомагає оцінити рівень кризи та/або змін, які відбуваються з системою управління, на яку вплинули зовнішні чинники. З іншого боку, проводити моніторинг виключно по зовнішнім чинникам в жодному разі не можна.

Підходи до визначення ефективності управління капіталом умовно поділяють на нормативно-коефіцієнтні, однокритерійні, полікритеріальні. Для отримання найбільш життєздатних даних слід використовувати нормативно-коефіцієнтні методи і/або полікритеріальні, що дають в результаті комплексний інтегральний показник. Якщо уважно подивитись на всі бухгалтерські звіти, то там відображаються якісні та кількісні зміни в порівнянні з минулим, поза минулим або будь-яким іншим періодом часу, себто увагу зосереджують на прослідковуванні змін у порівнянні з попереднім звітним періодом. Це підтверджує А. Гейдор, який писав, що вироблений курс дій на майбутнє забезпечує зворотний зв'язок, у відношенні попередніх успіхів і невдач певної системи управління капіталом, що встановлює відповідності обраним критеріям ефективності [66].

Коли компанія на регулярній основі проводить моніторинги та аудити, то вона забезпечує собі стійкість під час планових/аварійних криз, що підтверджується ситуацією з COVID-19 у світі.

Підтримання оптимального курсу управління капіталом також забезпечує фінансову стійкість підприємства. Для покращення системи управління капіталом необхідно імплементувати до діючої системи принципово нові засоби для отримання точних даних про поточний стан капіталу і стан змін, які впливають на ефективність його оперування: рентабельність оборотності капіталу, частки відрахувань прибутку на амортизацію виробництва тощо [44]. Людина вже не здатна самотужки обробляти весь обсяг інформації, створюючи алгоритми розрахунків. Найпростішим прикладом можна вважати використання для створення звітності гугл таблиць, які дають можливість вписати формули розрахунку з прив'язкою до числового значення, а вже при внесенні власне чисел формула миттєво відображає результат розрахунку, і в такі формули можна вкласти безліч варіантів змінних.

На меті введення до використання таких покращень стоїть оптимізація системи управління капіталом на основі досвіду роботи підприємства, з урахуванням всіх факторів, які можуть або впливають на ефективність роботи системи управління капіталом підприємства, а також розробка системи показників фінансового стану підприємства, наприклад – норматив обороту власного капіталу, співвідношення власного і запозиченого капіталів, плече фінансового левериджу тощо.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Необхідним атрибутом діяльності підприємства завжди є капітал, від моменту створення підприємства до його ліквідації чи реорганізації, тому важливим для підприємства є ефективність його управлінської системи. У процесі ведення діяльності підприємства важливу роль відіграє забезпечення функціонування принаймні мінімально необхідним обсягом капіталу.

Опрацьовані дослідження дозволяють структурувати процес управління. З чого ми можемо зробити висновок, що управління капіталом підприємства в науковій спільноті одноголосно вважають сукупність систем і методів реалізації

управлінських рішень, направлених на оптимальне формування капіталу, а також забезпечення ефективного оперування. Вдосконалення цієї системи має превалюючу позицію, адже створення необхідної ресурсної бази, в даному випадку фінансової, – важлива умова сталого розвитку підприємства.

Під час роботи над Розділом 1 було визначено основні складові системи управління капіталом, шляхи їх вдосконалення. Формування концептуальних засад управління капіталом ґрунтується насамперед на закономірності обігу, стратегії управління і тактиці. Сучасна система управління капіталом обумовлює фінансову стійкість підприємства, сприяє мінімізації ризиків і відкриває нові можливості для його зростання. Для виведення підприємства на конкурентоспроможний рівень і отримання найвищої ефективності необхідно використовувати різноманітні оптимізаційні моделі. Питання «виживання» підприємства в сучасних умовах, його комерційний успіх і стабільність напряду залежать від ефективності стратегії формування та використання капіталу.

У системі управління капіталом одне з основних місць належить системі управління структурою капіталу. Така система відповідає за пошук джерел ресурсів для забезпечення діяльності підприємства з метою досягнення встановлених стратегічних цілей. Метою даної роботи ми вбачали визначення головних складових основи управління структурою капіталу. Були розглянуті сукупності теоретичних засад і практичних інструментів оптимізації процесу формування та управління капіталом підприємства, які є складовими структури капіталу.

Метою заходів з управління капіталу є забезпечення максимального прибутку станом на сьогодні й на довгострокову перспективу. Ця тенденція отримала свою реалізацію через максимізацію ринкової вартості підприємства, реалізуючи «прибутковий» інтерес власників бізнесу. Завданням же в такому випадку буде виступати якість управління капіталом. Визначення оптимальної величини необхідних фінансових ресурсів для формування капіталу обґрунтовується згідно з обсягом коштів, змістом діяльності, ступенем ризиків, досягненням бажаної ринкової вартості компанії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КБ «ПІВДЕННЕ»

2.1. Загальна характеристика діяльності КБ «Південне»

Повна назва підприємства – Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля», інші скорочені КБ «Південне», КБ «Південне» ім. Янгеля, КБП. Стратегічно важливе та головне підприємство космічної галузі України, яке забезпечує реалізацію повного циклу створення та експлуатації ракетно-космічної техніки (РКТ) і займає одне з провідних місць на світовому космічному ринку. Підприємство також розробляє бойові ракетні комплекси та ракетно-космічні системи. Розташоване в м. Дніпро. У створенні техніки КБ працює спільно з Південним машинобудівним заводом та іншими суміжними підприємствами.

На сьогодні бюро є одним з найвідоміших визнаних підприємств з розробки ракетно-космічної техніки. Такий статус підприємство отримало завдяки набутому унікальному досвіду в створенні ракетно-космічної техніки – шлях довжиною в понад 60 років, а також завдяки вмінню розвиватися в сучасних економічних реаліях, швидко і ефективно реагуючи на потреби світового ринку космосу. Колектив спеціалістів вивів на орбіту понад 1 100 космічних апаратів та створив 9 різноманітних типів ракет-носіїв, що пройшли 500 запусків. Також на світовому рівні високо оцінили розробку екологічно чистого ракетно-космічного комплексу «Зеніт», який характеризується високою надійністю, повною автоматизацією підготовки та пуску ракети-носія, високою точністю виведення космічних апаратів на орбіти.

КБ «Південне» бере активну участь в експлуатації американської розробки ракети-носія середнього класу під назвою «Антарес», який служить для доставки вантажів на Міжнародну космічну станцію. Була докладена рука спеціалістів бюро

і до створення ракети-носія «Циклон-4М», призначеної для запусків космічних апаратів з території Канади. На базі відпрацьованих технологій ракет-носіїв сімейства «Зеніт» і «Циклон» колектив КБ «Південне» створює нове перспективне сімейство ракет-носіїв «Маяк».

Навіть через 60 років КБП забезпечує розробку, виготовлення та запуск космічних апаратів різного призначення – більше 400 космічних апаратів 70 різних типів, було розроблено ряд супутників дистанційного зондування Землі – «Січ-1», «Січ-2», Egyptsat-1, в кооперації з суміжниками було розроблено космічні системи, серед яких наземні комплекси керування, приймання й оброблення даних.

КБ «Південне» активно співпрацює з державними органами. Так, наприклад, в рамках Національної космічної програми була створена лінійка апаратів для зондування Землі зі зв'язком для проведення наукових досліджень і попередження кризових ситуацій.

Кожна розробка КБП має високі енергомасові характеристики, широкий діапазон функціональних можливостей і відрізняється надійністю. Завдяки цьому підприємство може запропонувати розроблення вискоефективних двигунів за мінімальних витрат фінансів і часу. Прикладом може бути успішна участь КБ «Південне» в програмі зі створення європейської ракети-носія «Вега», для якої розробили та постачають маршовий двигун IV ступеня.

Створено якісно нову виробничу ділянку виготовлення корпусних деталей з металевих матеріалів. Її основне обладнання — шестироликова машина ротаційного розкочування, напівавтоматичний стрічкопильний верстат та вакуумна піч.

Введено в експлуатацію новий багатофункціональний випробувальний центр (БФЦ) — найсучасніший випробувальний комплекс в Україні із високотехнологічним устаткуванням, де в режимі реального часу проводяться випробування і відпрацювання взаємодії різних систем авіоніки та приладів ракетно-космічної техніки.

У 2019 році у КБ введено в експлуатацію імпульсну аеродинамічну трубу, яка поруч з обчислювальним центром з високопродуктивним суперкомп'ютером дає

можливість говорити про формування у КБ «Південне» власного розрахунково-експериментального комплексу повного циклу для науково-дослідних і проектних робіт в області аеродинаміки, тепломасообміну та міцності.

Модернізовано корпоративну систему зв'язку. Введено в дію власну сучасну автоматичну телефонну станцію на 3500 номерів — повноцінна цифрова, аналогова та ІР-телефонія, відеоконференцзв'язок.

Введено в експлуатацію цех складання й електровипробувань космічних апаратів, який відповідає найсучаснішим світовим стандартам. Загальна площа нового цеху КА — 1000 м², з яких майже 300 м² займає робочий зал чистого приміщення, у якому система вентиляції і кондиціонування постійно забезпечує температуру 18-25° С і клас чистоти повітря 100000 відповідно до міжнародного стандарту ISO 14644-1:2015. Такі високі вимоги необхідні для попередження попадання пилу на оптичні та інші системи супутників.

Станом на травень 2020 року підприємство вже опанувало застосування сучасних технологій так званого селективного лазерного плавлення, широко відомих як 3-D друк, при створенні перспективних рідинних ракетних двигунів (РРД) [75].

Конструкторським бюро «Південне» спільно з підприємствами української кооперації продовжувало роботи з подовження строків експлуатації, модернізації існуючих і створення нових зразків озброєння:

- відбулися успішні вогневі випробування маршових двигунів і розпочаті дослідницькі випробувальні пуски тактичних ракет, які знаходяться на озброєнні Української армії;
- розроблено універсальний вимірювальний модуль і модернізовано мобільний вимірювальний пункт;
- розпочаті випробування реактивних снарядів системи залпового вогню «Тайфун-1»;
- проводяться роботи зі створення керованого снаряду «Тайфун-1М», а також модернізованих версій принципово нових реактивних систем залпового вогню «Тайфун-2» і «Тайфун-4»;

- продовжується наземне експериментальне відпрацювання вузлів і систем вітчизняного оперативно-тактичного комплексу «Сапсан», його самохідної пускової установки. Ведеться відпрацювання автономної системи керування з використанням програмного забезпечення розробки КБ «Південне».

Також у 2019 році, вперше в Україні, успішно проведені вогневі випробування третього ступеня ракети космічного призначення «Циклон-4» з двигуном РД861К, який було розроблено спеціалістами КБ «Південне» і виготовлено Південним машинобудівним заводом. В результаті отримано готовий другий ступінь для нової ракети-носія «Циклон-4М».

Продовжились роботи зі створення маршового двигуна РД815 тягою 250 тс. Завершено відпрацювання технології виготовлення великогабаритного багат шарового сільфона двигуна. Випущено і поставлено на випробування три зразки сільфонів, а також дослідна конструкція вузла хитання двигуна. На базі РД815 розробляється сімейство двигунів тягою 500 тс і 1000 тс.

Випущено конструкторську документацію на двигунний блок РД870[5], який є базовим для двигуна першого ступеня РН «Циклон-4М» — РД874. РД874[6] — це кластерний рідинний ракетний двигун тягою 319 тс, що складається з чотирьох двигунних блоків РД870.

У 2019 році КБ «Південне» продовжило співробітництво з італійською компанією Avio S.p.A. з серійного виготовлення на Південмаші блоків маршового двигуна РД843 4-го ступеня європейської ракети-носія «Вега». Тривають роботи з покращення характеристик цього двигуна. У 2022 році планується виготовити і поставити сім блоків маршового двигуна.

Особливу увагу спеціалісти КБП приділяють розвитку дослідницько-експериментальної бази. В своїй роботі активно використовуються новітні адитивні технології, за допомогою яких створюються складні компоненти ракет та інших космічних апаратів. КБП здійснює повномасштабне наземне експериментальне відпрацювання виробів ракетно-космічної техніки, їх систем, агрегатів і вузлів в умовах, максимально наближених до реальних умов експлуатації. Для забезпечення власної потреби в висококваліфікованих

спеціалістах на базі бюро створили своєрідну школу для конструкторів та інженерів, були налагоджені зв'язки з провідними ВНЗ України та Академією наук, завдяки чому молоді й перспективні спеціалісти змогли в повній мірі зануритися в робочий процес. Бюро має чітку політику сприяння науково-дослідній і винахідницькій діяльності, а також соціальної підтримки молодих спеціалістів, що діє на підприємстві, сприяє розкриттю їх творчого потенціалу, мотивує на активну участь у перспективних розробках.

Космічна галузь – один з пріоритетних напрямів розвитку світової науки. Науково-технічний потенціал підприємства дозволяє вирішувати найрізноманітніші завдання у цій сфері, пропонувати нові продукти й послуги, брати участь у національних і міжнародних проєктах будь-якого рівня складності. А успішна діяльність КБ «Південне» як провідного проєктно-конструкторського підприємства ракетно-космічної галузі сприяє підвищенню науково-технічного потенціалу країни й зміцненню авторитету України на міжнародній арені.

2.2. Аналіз діючої системи управління капіталом та діагностика фінансового стану підприємства КБ «Південне» на основі фінансової звітності

Нами був проведений аналіз фінансового-господарської діяльності Державного підприємства Конструкторського Бюро «Південне ім. М.К. Янгеля» в за звітний період 2019-2021 рр. згідно з Методикою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 року № 170 [2]: аналіз проводився на основі внутрішньої документації підприємства за наступними показниками: аналіз виконання плану за витратами; аналіз виконання плану за доходами; аналіз структури та динаміки фінансових результатів; аналіз структури та динаміки активів підприємства; аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості; аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства; аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства; аналіз дохідності активів; факторний аналіз валового прибутку (збитку); аналіз структури

та динаміки операційних витрат за економічними елементами; аналіз структури та динаміки витрат підприємства; аналіз структури доходів підприємства; загальна оцінка ефективності управління підприємством; оцінка виконання фінансового плану за окремими показниками; оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами; аналіз виконання плану прибутковості діяльності; аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за фінансовими коефіцієнтами; аналіз розподілу чистого прибутку; аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами; факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів; факторний аналіз чистого прибутку (збитку); аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

1. Аналіз структури та динаміки активів підприємства

На кінець періоду 2020-го року загальна вартість активів підприємства зменшилась на 579 707 тис. грн. або 9,40% (Табл. 2.1). Це було пов'язано зі зменшенням оборотних активів, таких як: запасів на 12,63%, з них виробничі запаси зменшились на 58,95%, а незавершене виробництво збільшилось на 0,84%, що пов'язане з завершенням виконання довгострокових робіт та вибуттям незавершеного виробництва з одночасним визнанням витрат і доходів. Також зменшилась дебіторська заборгованість на 9 067 тис. грн. або 5,21%, що відноситься до поточної заборгованості, частково за рахунок списання дебіторської заборгованості та формуванням резерву сумнівних боргів за МСФЗ. Зменшились також інші оборотні активи підприємства, які станом на 31.12.2020 року склали 1 303 207 тис. грн, що на 73 478 тис. грн. менше ніж за попередній період (зменшились на 5,34%). Також значно зменшились залишки грошових коштів підприємства, темп зростання склав 0.54944. У складі необоротних активів за 2020 рік відбулися такі зміни: на 1 805 тис. грн. зменшилась балансова вартість нематеріальних активів (або 6,96%); на 38 245 тис. грн. збільшилась балансова вартість основних засобів (або 1,81%). Це свідчить про те, що підприємством вкладаються кошти в поновлення основних фондів, що обліковуються на балансі

підприємства, та придбання нових основних фондів; на 13 673 тис. грн. збільшилися інші необоротні активи (або 37,02%).

На кінець періоду 2021-го року загальна вартість активів підприємства збільшилася на 187 123 тис. грн. або 3.35%. Це було пов'язано зі збільшенням оборотних активів, таких як: запасів на 14.40%, з них незавершеного виробництва на 7.19%. Також збільшилась дебіторська заборгованість на 89 216 тис. грн. або 54.06%. Збільшилися також інші оборотні активи підприємства, які станом на 31.12.2020 року склали 1 400 245 тис. грн, що на 97 038 тис. грн. більше ніж за попередній період (темп зростання склав 1.07446). Також значно зменшилися залишки грошових коштів підприємства, темп зростання склав 0.60449. У звітному періоді був проведений тест на втрату корисності та за його наслідками у звітності був визнаний збиток та зменшення залишкової вартості необоротних активів. У складі необоротних активів за 2021 рік відбулися такі зміни: на 10 737 тис. грн зменшилась балансова вартість нематеріальних активів (або 44.48%); на 35 563 тис. грн. зменшилась балансова вартість основних засобів (або 1.66%); на 6 075 тис. грн. зменшилися інші необоротні активи (або 12.00%).

Таблиця 2.1

Аналіз структури та динаміки активів підприємства

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Необоротні активи, усього в т.ч.:	Ф. 1 ряд. 1095	301 174	7,02%	2 227 197	39,85%	2 174 727	37,65%	(52 470)	0,97644
1,1	Нематеріальні активи (залишкова вартість)	Ф. 1 р. 1000	27 840	9,24%	24 140	1,08%	13 403	0,62%	(10 737)	0,55522
1.1.1	первісна вартість	Ф. 1 ряд. 1001	30 444	109,35%	41 018	1,84%	32 273	1,48%	(8 745)	0,78680
1.1.2	знос	Ф. 1 ряд. 1002	2 604	х	16 878	х	18 870	х	1 992	1,11802
1.2	Основні засоби (залишкова вартість)	Ф. 1 ряд. 1010	134 712	44,73%	2 146 812	96,39%	2 111 249	97,08%	(35 563)	0,98343

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.2.1	первісна вартість	Ф. 1 ряд. 1011	370 490	275,02%	10 364 829	465,38%	10 479 688	481,89%	114 859	1,01108
1.2.2	знос	Ф. 1 ряд. 1012	235 778	х	8 218 017	х	8 368 439	х	150 422	1,01830
1.3	Незавершені капітальні інвестиції	Ф. 1 ряд. 1005	33 262	11,04%	-	-	-	-	-	-
1.4	Довгострокові фінансові інвестиції	Ф. 1 ряд. 1030 + ряд. 1035	27 653	9,18%	-	-	-	-	-	-
1.5	Інші необоротні активи	Ф. 1 ряд. 1040 + ряд. 1045 + ряд. 1090	77 694	25,80%	50 607	2,27%	44 532	2,05%	(6 075)	0,87996
2	Оборотні активи, усього в т.ч.:	Ф. 1 ряд. 1195	3 989 938	92,98%	3 361 246	60,15%	3 600 839	62,35%	239 593	1,07128
2.1	Запаси, усього в т.ч.:	Ф. 1 ряд. 1101 + ряд. 1110 + ряд. 1102 + ряд. 1103 + ряд. 1104	1 699 279	42,59%	1 486 496	44,22%	1 700 615	47,23%	214 119	1,14404
2.1.1	виробничі запаси	Ф. 1 ряд. 1101	380 555	22,40%	157 074	10,57%	276 159	16,24%	119 085	1,75815
2.1.2	незавершене виробництво	Ф. 1 ряд. 1102	1 317 493	77,53%	1 328 497	89,37%	1 424 036	83,74%	95 539	1,07192
2.1.3	готова продукція	Ф. 1 ряд. 1103	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1.4	товари	Ф. 1 ряд. 1104	1 231	0,07%	925	0,06%	420	0,02%	(505)	0,45405
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Ф. 1 ряд. 1125	174 093	4,36%	165 026	4,91%	254 242	7,06%	89 216	1,54062
2.3	Грошові кошти та їх еквіваленти	Ф. 1 ряд. 1165	739 881	18,54%	406 517	12,09%	245 737	6,82%	(160 780)	0,60449
2.4	Інші оборотні активи	Ф. 1 ряд. 1120 + ряд. 1130 + ряд. 1135 + ряд. 1140 + ряд. 1145 + ряд. 1155 + ряд. 1160 + ряд. 1190	1 376 685	34,50%	1 303 207	38,77%	1 400 245	38,89%	97 038	1,07446
3	Витрати майбутніх періодів	Ф. 1 ряд. 1170	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Вартість активів	Ф. 1 ряд. 1300	4 291 112	100,00%	5 588 443	100,00%	5 775 566	100,00%	187 123	1,03348

2. Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості

Станом на 31.12.2020 року дебіторська заборгованість підприємства склала 1 496 996 тис. грн. (Табл 2.2), з них:

- Фактично чистий дохід від реалізації за 2020 рік склав 2 020 088 тис грн. При тому, що резерв сумнівних боргів склав 148 136 тис. грн., що на 28,59% менше ніж на початок періоду;

- Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 165 026 тис. грн., та зменшилася у порівнянні з 2019 роком на 9 067 тис. грн. або 5,21%;

- Дебіторська заборгованість за виданими авансами – 875 836 тис. грн., та зменшилась на 36 792 тис. грн. або 4,03%;

- Незначно зменшилася дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на 9 636 тис. грн. (5,03%) та склала 181 920 тис. грн.;

- Інша поточна дебіторська заборгованість – 223 607 тис. грн., та зменшилась на 19 968 тис. грн. або 8,20%;

Окрім того, збільшилася довгострокова дебіторська заборгованість, а саме на 13 673 тис. грн. або 37,02%, та станом на 31.12.2020 року склала 50 607 тис. грн.

Станом на 31.12.2021 року дебіторська заборгованість підприємства склала 1 671 139 тис. грн., з них:

- Фактично чистий дохід від реалізації за 2021 рік склав 1 037 980 тис грн. але, резерв сумнівних боргів склав 91 653 тис. грн.

- Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 254 242 тис. грн., та збільшилась у порівнянні з 2020 роком на 89 216 тис. грн. або 54.06%;

- Дебіторська заборгованість за виданими авансами – 992 658 тис. грн., та збільшилась на 116 822 тис. грн. або 13.34%;

- Зменшилася дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на 26 136 тис. грн. (14.37%) та склала 155 784 тис. грн.;

- Інша поточна дебіторська заборгованість – 1 626 607 тис. грн., та збільшилась на 180 218 тис. грн. або 12.46%;

Окрім того, за рахунок погашення позик що надавалися працівникам, зменшилась довгострокова дебіторська заборгованість, а саме на 6 075 тис. грн. або 12.00%, та станом на 31.12.2021 року склала 44 532 тис. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Довгострокова дебіторська заборгованість	Ф. 1 ряд. 1040	77 694	4,86%	50 607	3,38%	44 532	2,66%	(6 075)	0,87996
2	Поточна дебіторська заборгованість, усього в т. ч.:	Ф. 1 ряд. 1120 + ряд. 1125 + ряд. 1135 + ряд. 1130 + ряд. 1140 + ряд. 1145 + ряд. 1155	1 521 852	95,14%	1 446 389	96,62%	1 626 607	97,34%	180 218	1,12460
2.1	векселі одержані	Ф. 1 ряд. 1120	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість):	Ф. 1 ряд. 1125	174 093	11,44%	165 026	11,41%	254 242	15,63%	89 216	1,54062
	первісна вартість	Дт 361, 362	381 544	25,07%	313 162	21,65%	345 895	21,26%	32 733	1,10453
	в т. ч. заборгованість, за якою минув термін позовної давності**				-	-	-	-	-	-
	резерв сумнівних боргів	Кт 38 сч	207 451	×	148 136	×	91 653	×	(56 482)	0,61871
2.3	за розрахунками з бюджетом	Ф. 1 ряд. 1135	191 556	12,59%	181 920	12,58%	155 784	9,58%	(26 136)	0,85633
2.4	за розрахунками за виданими авансами	Ф. 1 ряд. 1130	912 628	59,97%	875 836	60,55%	992 658	61,03%	116 822	1,13338
3	Усього дебіторська заборгованість (ряд. 1 + ряд. 2)		1 599 546	100,00%	1 496 996	100,00%	1 671 139	100,00%	174143	1,11633

3. Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства

Станом на 31.12.2020 року власний капітал підприємства у порівнянні з попереднім роком збільшився на 2 142 тис. грн. (0,07%), і становить 3 001 700 тис. грн (Табл. 2.3). Це відбулося за рахунок отриманого чистого прибутку за 2020 рік у розмірі 21 417 тис. грн. за вирахуванням частини чистого прибутку.

Станом на 31.12.2021 року власний капітал підприємства у порівнянні з попереднім роком збільшився на 7 710 тис. грн., і становить 3 009 410 тис. грн. Це відбулося за рахунок отриманого чистого прибутку за 2021 рік у розмірі 11 014 тис. грн.

Таблиця 2.3

Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	8	9
1	Статутний капітал	Ф. 1 ряд. 1400	141 438	12,60%	141 438	4,71%	141 438	4,70%	-	1,00000
2	Додатково вкладений капітал, усього в т. ч.	Кт 421, 422 сч	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1	дооцінка активів	Ф. 4 ряд. 4111 + ряд. 4112	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	уцінка активів	Ф. 4 ряд. 4111 + ряд. 4112	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Інший додатковий капітал	Кт 423, 425, 426 сч	68 809	6,13%	-	-	-	-	-	-
4	Резервний капітал	Ф. 1 ряд. 1415	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Ф. 1 ряд. 1420	898 146	80,00%	2 860 262	95,29%	2 867 972	95,30%	7 710	1,00270
6	Неоплачений та вилучений капітал	Ф. 1 ряд. 1425 + ряд. 1430	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Власний капітал, усього	Ф. 1 ряд. 1495	1 122 635	98,73%	3 001 700	100,00%	3 009 410	100,00%	7 710	1,00257

4. Аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства

Довгострокова заборгованість складається з зобов'язань за виконаними державними гарантіями перед міністерством фінансів України після реструктуризації зовнішніх запозичень урядом України.

Поточні зобов'язання складаються з наступної заборгованості:

- Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги склала 2 594 385 тис. грн., що за 2020 рік значно зменшилась, а саме на 2 196 833 тис. грн або 45.85% (Табл. 2.4). Це пов'язано з отриманими авансами від покупців. Як і раніше кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги має найбільшу питому вагу по відношенню до поточної кредиторської заборгованості (81.88% без урахування іншої поточної заборгованості);

Загальна сума зобов'язань підприємства на 31.12.2020 року склала 2 586 743 тис. грн., що зменшились за рік на 581 849 тис. грн. (18,84%). Структура заборгованості дещо змінилась, так довгострокова заборгованість збільшилася на 429,41% та склала 1 080 тис. грн. за рахунок визнання відстрочених податкових зобов'язань, а поточні зобов'язання зменшилися на 18,39% та склали 2 585 663 тис. грн.

Поточні зобов'язання складаються з наступної заборгованості:

- Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги склала 2 099 101 тис. грн., що за 2020 рік зменшилась, а саме на 495 284 тис. грн або 19,09%. Це пов'язано з отриманими авансами від покупців. Як і раніше кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги має найбільшу питому вагу по відношенню до поточної кредиторської заборгованості (81,18% без урахування іншої поточної заборгованості);

- Зобов'язання за розрахунками з бюджетом склали 12 434 тис. грн., які збільшились на 889 тис. грн або 7,70%;

- Зобов'язання за розрахунками з оплати праці склали 34 033 тис. грн, що за 2020 рік зменшились на 7 083 тис. грн. або 17,23 %.

Загальна сума зобов'язань підприємства на 31.12.2021 року склала 2 766 156 тис. грн., що збільшилась за 2020 рік на 179 413 тис. грн. (6.94%). Структура

заборгованості дещо змінилась, так довгострокова заборгованість збільшилася на 775,93% та склала 9 460 тис. грн., а поточні зобов'язання збільшилися на 6,61% та склали 2 756 696 тис. грн.

Довгострокова заборгованість складається з зобов'язань за виконаними державними гарантіями перед міністерством фінансів України після реструктуризації зовнішніх запозичень урядом України, що номіновані в іноземній валюті.

Поточні зобов'язання складаються з наступної заборгованості:

- Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги склала 2 016 094 тис. грн., що за 2021 рік зменшилась, а саме на 83 007 тис. грн або 3.95%. Це пов'язано з отриманими авансами від покупців. Як і раніше кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги має найбільшу питому вагу по відношенню до поточної кредиторської заборгованості (73.13% без урахування іншої поточної заборгованості);
- Зобов'язання за розрахунками з бюджетом склали 9 323 тис. грн., які зменшились на 3 111 тис. грн або 25.02%;
- Зобов'язання за розрахунками з оплати праці склали 34 396 тис. грн, що за 2021 рік збільшилися на 363 тис. грн. або 1.07%.

Таблиця 2.4.

Аналіз структури зобов'язань підприємства

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Довгострокові зобов'язання, усього, у т. ч.:	Ф. 1 ряд. 1595	89	0,00%	1 080	0,04%	9 460	0,34%	8 380	8,75926
1.1	довгострокові кредити банків	Ф. 1 ряд. 1510	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2	інші довгострокові фінансові зобов'язання	Ф. 1 ряд. 1515	-	-	92	8,52%	61	0,64%	(31)	0,66304

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	Поточні зобов'язання, усього, у т. ч.:	Ф. 1 ряд. 1695	3 168 388	100,00%	2 585 663	99,96%	2 756 696	99,66%	171 033	1,06615
2.1	короткострокові кредити банків	Ф. 1 ряд. 1600	-	-	-	-	263 131	9,55%	263 131	-
2.2	векселі видані	Ф. 1 ряд. 1605	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3	кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Ф. 1 ряд. 1615 + ряд. 1635	2 594 385	81,88%	2 099 101	81,18%	2 016 094	73,13%	(83 007)	0,96046
2.4	за розрахунками з бюджетом	Ф. 1 ряд. 1620	11 545	0,36%	12 434	0,48%	9 323	0,34%	(3 111)	0,74980
2.5	за розрахунками з позабюджетних платежів	Кт 642	759	0,02%	881	0,03%	676	0,02%	(205)	0,76731
2.6	за розрахунками зі страхування	Ф. 1 ряд. 1625	11 161	0,35%	12 552	0,49%	9 757	0,35%	(2 795)	0,77733
2.7	за розрахунками з оплати праці	Ф. 1 ряд. 1630	41 116	1,30%	34 033	1,32%	34 396	1,25%	363	1,01067
3	Усього зобов'язань (ряд. 1 + ряд. 2)	Ф. 1 ряд. 1595 + ряд. 1695	3 168 477	100,00%	2 586 743	100,00%	2 766 156	100,00%	179 413	1,06936

5. Аналіз дохідності активів

За 2020 рік дохідність активів підприємства по відношенню до 2019 року зменшилась на 35,48% (Табл. 2.5), на що вплинуло декілька факторів, а саме:

- Збільшення незавершеного виробництва;
- Зменшення загального обсягу отриманих доходів;

За 2021 рік дохідність активів підприємства по відношенню до 2020 року зменшилась на 40.00%, що вплинуло на зменшення загального обсягу отриманих доходів.

Таблиця 2.5

Аналіз дохідності активів

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019 тис. грн	2020 тис. грн.	2021 тис. грн.	Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 4)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Вартість активів підприємства	Ф. 1 ряд. 1300	4 291 112	5 588 443	5 775 566	187 123	1,03348
2	Сукупний дохід	Ф. 2 ряд. 2000 + ряд. 2120 + ряд. 2200 + ряд. 2220 + ряд. 2240	3 806 133	2 229 241	1 388 890	(840 351)	0,62303
3	Різниця у значеннях коефіцієнтів	х	х	х	х	(1 027 474)	(0,41045)
4	Сума сукупного доходу на 1 грн. вартості активів (Кд.а.)	х	0,89	0,40	0,24	(0,16)	0,60000

6. Аналіз структури та динаміки фінансових результатів

За результатами проведеного аналізу доходів та витрат можна зробити висновки стосовно фінансового результату підприємства за 2020 рік (Табл. 2.6). За звітний період підприємством був отриманий прибуток у розмірі 21 417 тис. грн., на що вплинули наступні фактори:

В результаті зменшення виручки від продажу був отриманий валовий прибуток у розмірі 301 010 тис. грн., що на 44 409 тис. грн. менше ніж за 2019 рік. Фінансовий результат від операційної діяльності збільшився на 136,38% та склав 28 207 тис. грн., що на 94 884 тис. грн. більше ніж у відповідному періоді 2019 року. Фінансовий результат від фінансової діяльності підприємства склав 6 384 тис. грн. збитку. Фінансові доходи підприємства скоротились на 18,90%, а фінансові витрати зросли на 743,47% і склали 40 478 тис. грн. Підприємством був отриманий прибуток від іншої діяльності у розмірі 493 тис. грн. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування збільшився (на 49 699 тис. грн.) і склав 22 316 тис. грн. Для порівняння у відповідному періоду 2019 року фінансовим результатом діяльності підприємства був збиток у розмірі 27 383 тис. грн.

За результатами проведеного аналізу доходів та витрат можна зробити висновки стосовно фінансового результату підприємства за 2021 рік. За звітний

період підприємством був отриманий прибуток у розмірі 11 014 тис. грн., на що вплинули наступні фактори:

З урахуванням зменшення виручки від продажу та відповідно і собівартості реалізованої готової продукції (товарів, робіт, послуг) був отриманий валовий прибуток у розмірі 193 131 тис. грн., що на 107 879 тис. грн. менше ніж за 2020 рік. Фінансовий результат від операційної діяльності зменшився та склав – 5 489 тис. грн., що на 22 718 тис. грн. менше ніж результат у відповідному періоду 2020 року. Фінансовий результат від фінансової діяльності підприємства склав -5 419 тис. грн. збитку. Підприємством був отриманий прибуток від іншої діяльності у розмірі 19 355 тис. грн., це відбулося через нарахування доходів від оприбуткування металобрухту, отриманого від списання непридатних для подальшого використання основних засобів. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування зменшився на 2 891 тис. грн. і склав 19 425 тис. грн. Для порівняння у відповідному періоді 2021 року фінансовим результатом діяльності підприємства був прибуток у розмірі 22 316 тис. грн.

Таблиця 2.6

Аналіз структур та динаміки фінансових результатів

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3			4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2000	2 657 244	х	2 020 088	х	1 037 980	х	(982 108)	0,51383
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2050	2 274 188	х	1 719 078	х	844 849	х	(874 229)	0,49145
3	Валовий прибуток (збиток) (ряд. 1 - ряд. 2)	ф. 2 ряд. 2090 або ряд. 2095	383 056	(1 531,67)%	301 010	1 348,85%	193 131	994,24%	(107 879)	1,24868
4	Інші доходи операційної діяльності	ф. 2 ряд. 2120	1 104 779	х	174 566	х	228 616	х	54 050	1,30963

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5	Інші витрати операційної діяльності	ф. 2 ряд. 2130 + ряд. 2150 + ряд. 2180	1 512 844	х	447 369	х	416 258	х	(31 111)	0,93046
6	Фінансовий результат від операційної діяльності (ряд. 4 - ряд. 5)	ф. 2 ряд. 2190 або ряд. 2195	(25 009)	(131,05)%	28 207	126,40%	5 489	28,26%	(22 718)	0,37872
7	Доходи фінансової діяльності	ф. 2 ряд. 2200 + ряд. 2220	42 038	х	34 094	х	8 633	х	(25 461)	0,25321
7.1	Дохід від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2200	-	х	-	х	-	х	-	-
7.2	Інші фінансові доходи	ф. 2 ряд. 2220	42 038	х	34 094	х	8 633	х	(25 461)	0,25321
8	Витрати фінансової діяльності	ф. 2 ряд. 2250 + ряд. 2255	-	х	40 478	х	14 052	х	(26 426)	0,34715
8.1	Фінансові витрати	ф. 2 ряд. 2250	-	х	40 478	х	14 052	х	(26 426)	0,34715
8.2	Втрати від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2255	-	х	-	х	-	х	-	-
9	Фінансовий результат від фінансової діяльності (ряд. 7 - ряд. 8)	ф. 2 (ряд. 2200 + ряд. 2220) - (ряд. 2250 + ряд. 2255)	42 038	220,28%	(6 384)	(28,61)%	(5 419)	(27,90)%	965	1,65199
10	Інші доходи	ф. 2 ряд. 2240	2 072	х	493	х	113 661	х	113 168	230,54970
11	Інші витрати	ф. 2 ряд. 2270	17	х	-	х	94 306	х	94 306	-
12	Фінансовий результат від іншої діяльності (ряд. 10 - ряд. 11)	Ф. 2 ряд. 2240 - ряд. 2270	2 055	10,77%	493	2,21%	19 355	99,64%	18 862	39,25963
13	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (± ряд. 6 ± ряд. 9 ± ряд. 12)	ф. 2 ряд. 2290 або ряд. 2295	19 084	100,00%	22 316	100,00%	19 425	100,00%	(2 891)	1,69405
14	Чистий прибуток (збиток)	ф. 2 ряд. 2350 або ряд. 2355	19 067	х	21 417	х	11 014	х	(10 403)	1,00085

7. Факторний аналіз валового прибутку (збитку)

Чистий дохід підприємства за 2020 рік склав 2 020 088 тис. грн. що на 637 156 тис. грн. менше ніж за 2019 рік (Табл. 2.7). Собівартість реалізованої продукції зменшилась на 592 747 тис. грн. та склала 1 719 078 тис. грн. Валовий прибуток за 2020 рік склав 301 010 тис. грн., що на 44 409 тис. грн. менше ніж за попередній період. На це вплинуло значне зменшення виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (приблизно на 23,98%), а також зменшення собівартості реалізованої продукції (на 25,64%).

Чистий дохід підприємства за 2021 рік склав 1 037 980 тис. грн. що на 982 108 тис. грн. менше ніж за 2020 рік. На це вплинув значний спад виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (приблизно на 50.85%).

Таблиця 2.7

Факторний аналіз прибутку (збитку)

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.			Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.			Валовий прибуток (збиток), тис. грн.			Зростання (зменшення) валового прибутку, тис. грн.		
2019 (ф. 2 р. 2000 гр. 4)	2020 (ф. 2 р. 2000 гр. 4)	2021 (ф. 2 р. 2000 гр. 3)	2019 (ф. 2 р. 2050 гр. 4)	2020 (ф. 2 р. 2050 гр. 4)	2021 (ф. 2 р. 2050 гр. 3)	2019 (гр. 1 - гр. 3)	2020 (гр. 1 - гр. 3)	2021 (гр. 2 - гр. 4)	всього (гр. 6 - гр. 5)	за рахунок зростання (зменшення) чистого доходу, тис. грн. (гр. 2 - гр. 1)	за рахунок зменшення (зростання) собівартості реалізованої продукції, тис. грн. (гр. 3 - гр. 4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2 657 244	2 020 088	1 037 980	2 274 188	1 719 078	844 849	383 056	301 010	193 131	(107 879)	(982 108)	874 229

8. Аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами

Операційні витрати підприємства за 2020 рік зменшились на 820 450 тис. грн. або 28,61 (Табл. 2.8).

1. Матеріальні витрати склали 482 524 тис. грн., що на 32,22% менше ніж за відповідний період 2019 року. Це пов'язане з зменшенням цін на сировину та матеріали;

2. Витрати на оплату праці склали 911 795 тис. грн., що на 4,25% більше ніж за відповідний період 2019 року. Це пов'язане з підвищенням заробітної плати згідно законодавства України;

3. Збільшення частки витрат на соціальні заходи у розмірі 4,01% має прямо пропорційну залежність від росту витрат на оплату праці;

4. Амортизаційні відрахування склали 70 696 тис. грн. (зменшились на 37,06%).

5. Значно зменшилися інші операційні витрати, а саме на 594 408 тис. грн або 61,02%.

Операційні витрати підприємства за 2021 рік зменшились на 759 845 тис. грн. або 37.12%, це пов'язане зі збільшенням амортизаційних відрахувань, та зменшенням витрат на оплату праці одночасно зі зменшенням матеріальних затрат.

1. Матеріальні витрати склали 138 819 тис. грн., що на 71.23% менше ніж за відповідний період 2020 року. Це пов'язане з простоем в наслідок введення карантинних заходів в країні.

2. Витрати на оплату праці склали 690 829 тис. грн., що на 24.23% менше ніж за відповідний період 2020 року. Це пов'язане із зменшенням середньої кількості працівників та простоем через введені карантинні заходи в країні.

3. Зменшення частки витрат на соціальні заходи у розмірі 23.03% має прямо пропорційну залежність від спаду витрат на оплату праці;

4. Амортизаційні відрахування склали 77 730 тис. грн., що у відношенні до попереднього періоду збільшились на 9,95%.

5. Значно зменшилися інші операційні витрати, а саме на 155 642 тис. грн або 40.99 %.

Таблиця 2.8

**Аналіз структури та динаміки операційних витрат
за економічними елементами**

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Матеріальні затрати	ф. 2 ряд. 2500	711 908	25,59%	482 524	23,57%	138 819	10,78%	(343 705)	0,28769
2	Витрати на оплату праці	ф. 2 ряд. 2505	874 613	31,44%	911 795	44,54%	690 829	53,67%	(220 966)	0,75766
3	Відрахування на соціальні заходи	ф. 2 ряд. 2510	194 443	6,99%	202 238	9,88%	155 672	12,09%	(46 566)	0,76975
4	Амортизація	ф. 2 ряд. 2515	27 029	0,97%	70 696	3,45%	77 730	6,04%	7 034	1,09950
5	Інші операційні витрати	ф. 2 ряд. 2520	974 158	35,01%	379 750	18,55%	224 108	17,41%	(155 642)	0,59015
6	Разом операційних витрат	ф. 2 ряд. 2550	2 782 151	100,00%	2 047 003	100,00%	1 287 158	100,00%	(759 845)	0,62880
7	Сума витрат операційної діяльності на 1 грн. реалізованої продукції	ф. 2 ряд. 2550/ф. 2 ряд. 2500	1,05		1,01		1,24		0,23	1,22772

9. Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

За 2020 рік загальна сума витрат підприємства склала 2 206 925 тис. грн, що на 1 626 591 тис. грн. або 42,21% менше ніж за попередній період (Табл. 2.9). Зменшились інші операційні витрати підприємства – на 1 066 635 тис. грн або 80,66%, а також інші витрати звичайної діяльності за 2020 рік відсутні. Адміністративні витрати підприємства збільшились на 4,63% та склали 135 860 тис. грн, що пов'язане зі зростанням соціальних стандартів на підприємстві. Витрати на збут зменшились на 8 886 тис. грн (13,76%). Також зменшилася собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зменшилась на 592 747 тис. грн. або 25,64%, що менше ніж зміни виручки.

За 2021 рік загальна сума витрат підприємства склала 1 369 465 тис. грн, що на 837 460 тис. грн. або 37,95% менше ніж за попередній період. Збільшились інші операційні витрати підприємства – на 6 547 тис. грн або 2,56%. Адміністративні

витрати підприємства зменшилися на 9,77% та склали 122 585 тис. грн, їх питома вага витратах підприємства склала 8,95%. Витрати на збут зменшилися на 24 383 тис. грн (43,77%). Також зменшилась собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), що пов'язане із зменшенням доходів від реалізації продукції. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зменшилась на 874 229 тис. грн. або 50,85%.

Таблиця 2.9

Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2050	2 274 188	60,05%	1 719 078	77,89%	844 849	61,69%	(874 229)	0,49145
2	адміністративні витрати	ф. 2 ряд. 2130	129 966	3,43%	135 860	6,16%	122 585	8,95%	(13 275)	0,90229
3	витрати на збут	ф. 2 ряд. 2150	57 552	1,52%	55 710	2,52%	31 327	2,29%	(24 383)	0,56232
4	інші операційні витрати, усього	ф. 2 ряд. 2180	1 325 326	35,00%	255 799	11,59%	262 346	19,16%	6 547	1,02559
4.1	у т. ч.: витрати на операційну оренду	ф. 5 ряд. 440	-	-	83	0,03%	129	0,05%	46	1,55422
4.2	витрати на утримання об'єктів ЖКГ і соціальної сфери	ф. 5 ряд. 480	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3	непродуктивні витрати і втрати	ф. 5 ряд. 491 + ряд. 492	184 231	13,90%	-	-	-	-	-	-
5	Фінансові витрати, усього	ф. 2 ряд. 2250 + ряд. 2255	-	-	40 478	1,83%	14 052	1,03%	(26 426)	0,34715
5.1	у т. ч.: втрати від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2255	-	-	-	-	-	-	-	-
5.2	дивіденди	ф. 5 ряд. 530	x	-	-	-	x	-	-	-
5.3	проценти	ф. 5 ряд. 540	-	-	2 475	6,11%	8 003	56,95%	5 528	3,23354
5.4	витрати, пов'язані з фінансовою орендою	ф. 5 ряд. 550	-	-	1 097	2,71%	1 222	8,70%	125	1,11395

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6	Інші витрати звичайної діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2270	17	0,00%	-	-	94 306	6,89%	94 306	-
6.1	у т. ч.: списання необоротних активів	ф. 5 ряд. 620	17	100,00%	-	-	42	0,04%	42	-
7	Надзвичайні витрати	Дт 794 Кт 85	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Сукупні витрати підприємства	ф. 2 ряд. 2050 + 2130 + 2150 + 2180 + 2250 + 2255 + 2270	3 787 049	100,00%	2 206 925	100,00%	1 369 465	100,00%	(837 460)	0,62053

10. Аналіз структури доходів підприємства

У 2020-му доходи від операційної діяльності підприємства зменшились на 1 567 369 тис. грн. або 41,66% (Табл. 2.10). Доходи від фінансової діяльності підприємства скоротились на 7 944 тис. грн. або 18,90%. Інші доходи звичайної діяльності підприємства зменшились на 1 579 тис. грн. (або на 76,21%), але вони не мають значного впливу на сукупний дохід. Загалом сукупний дохід значно зменшився (на 41,43%) і на кінець 2021 року склав 2 229 241 тис. грн. Питома вага отриманих доходів від кожного виду діяльності залишилась майже незмінною.

Доходи від операційної діяльності підприємства в 2021-му зменшились на 928 058 тис. грн. або 42,29%. Доходи від фінансової діяльності підприємства скоротились на 25 461 тис. грн. або 74,68%. Інші доходи звичайної діяльності підприємства збільшились на 113 168 грн., але не мають значного впливу на сукупний дохід. Найбільша частка питомої ваги припадає на доходи від операційної діяльності, та складає 91,19%.

Таблиця 2.10

Аналіз структури доходів підприємства

№ з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	2019		2020		2021		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Доходи від операційної діяльності	ф. 2 ряд. 2000 + 2120	3 762 023	98,84%	2 194 654	98,45%	1 266 596	91,19%	(928 058)	0,57713
1.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2000	2 657 244	70,63%	2 020 088	92,05%	1 037 980	81,95%	(982 108)	0,51383
1.2	Інші операційні доходи, усього	ф. 2 ряд. 2120	1 104 779	29,37%	174 566	7,95%	228 616	18,05%	54 050	1,30963
1.2.1	у т. ч.: дохід від операційної оренди	ф. 5 ряд. 440	-	-	85	0,05%	134	0,06%	49	1,57647
1.2.2	дохід від реалізації інших оборотних активів	ф. 5 ряд. 460	2 363	0,21%	711	0,41%	370	0,16%	(341)	0,52039
2	Доходи від фінансової діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2200 + 2220	42 038	1,10%	34 094	1,53%	8 633	0,62%	(25 461)	0,25321
2.1	у т. ч. дохід від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2200	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	інші фінансові доходи	ф. 2 ряд. 2220	42 038	100,00%	34 094	100,00%	8 633	100,00%	(25 461)	0,25321
2.2.1	у т. ч. дивіденди	ф. 5 ряд. 530	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2.2	доходи від фінансової оренди	ф. 5 ряд. 550	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Інші доходи звичайної діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2240	2 072	0,05%	493	0,02%	113 661	8,18%	113 168	230,54970
3.1	у т. ч.: дохід від реалізації фінансових інвестицій	ф. 5 ряд. 570	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2	дохід від реалізації необоротних активів	ф. 5 ряд. 580	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3	дохід від реалізації майнових комплексів	ф. 5 ряд. 590	-	-	-	-	-	-	-	-

Продовження табл. 2.10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3.4	дохід від безоплатно одержаних активів	ф. 5 ряд. 610	-	-	-	-	113 509	99,87%	113 509	-
4	Надзвичайні доходи	Кт 75 рах.	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Сукупний дохід (ряд. 1 + ряд. 2 + ряд. 3 + ряд. 4)	ф. 2 ряд. 2000 + 2120 + 2200 + 2220 + 2240 + Кт 75 рах.	3 806 133	100,00%	2 229 241	100,00%	1 388 890	100,00%	(840 351)	0,62303

11. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Загальна оцінка ефективності управління підприємством та використання його активів проводиться за сукупністю коефіцієнтів, які характеризують прибутковість активів, майновий стан, платоспроможність та ліквідність підприємства.

В ході аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства було встановлено, що покращились такі показники як:

- Коефіцієнт поновлення основних засобів. Що характеризує достатність вільних обігових коштів для поновлення основних засобів;
- Коефіцієнт оборотності активів. Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації;
- Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Однак цей показник має від'ємне значення, що свідчить про залежність підприємства від позикових коштів;
- Коефіцієнт покриття, який характеризує достатність оборотних засобів підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Збільшення цього показника свідчить про те, що підприємство своєчасно ліквідує борги;
- Коефіцієнт загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань;

- Коефіцієнт зносу основних засобів, оскільки підприємством здійснюються капітальні інвестиції у поновлення основних фондів;
- Коефіцієнт концентрації залученого капіталу зменшився в порівнянні з 2018-м роком, що свідчить про незначну залежність підприємства від залучених коштів

На це в більшій мірі вплинуло те, що за звітний період фінансовим результатам діяльності підприємства є прибуток, а відповідно збільшення власного капіталу. Проте незважаючи на це погіршились наступні показники:

- Коефіцієнт рентабельності активів
- Коефіцієнт рентабельності власного капіталу
- Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, який характеризую ступінь рентабельності активів підприємства. Однак даний показник не в повному обсязі характеризує загальну рентабельність підприємства, який збільшився;
- Коефіцієнт рентабельності діяльності
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який характеризує можливість підприємства ліквідувати поточну заборгованість грошима. За 2018 рік значення показника виконує нормативне значення;
- Коефіцієнт заборгованості, який відображає залежність підприємства від залучених коштів.

В ході аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства за 2020-й рік (Табл. 2.11) було встановлено, що покращились такі показники як:

- Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Цей показник в звітному періоду збільшився, що свідчить про достатність власного капіталу;
- Коефіцієнт покриття, який характеризує достатність оборотних засобів підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Збільшення цього показника свідчить про те, що підприємство має ресурси для своєчасного погашення боргів та є фінансово стійким;

- Коефіцієнт загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань та демонструє підвищення ліквідності;

- Коефіцієнт концентрації залученого капіталу зменшився в порівнянні з 2019 роком, що свідчить про зменшення залучених коштів підприємством;

- Коефіцієнт рентабельності активів демонструє підвищення рентабельності та у порівнянні з попереднім періодом (від'ємне значення) вказує на покриття вартості активів діяльністю підприємства;

- Коефіцієнт рентабельності власного капіталу також демонструє зростання та перехід від від'ємного значення до позитивних значень;

- Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, який характеризує ступінь рентабельності активів підприємства та став позитивним;

- Коефіцієнт рентабельності діяльності також став позитивним;

- Коефіцієнт заборгованості, який відображає залежність підприємства від залучених коштів зменшився та наблизився до референтного значення;

- Коефіцієнт зносу основних засобів зменшився, що є позитивним для підприємства.

На це в більшій мірі вплинуло те, що за звітний період фінансовим результатам діяльності підприємства є прибуток, а відповідно збільшення власного капіталу.

В ході аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності 2021-го року підприємства було встановлено, що покращились такі показники як:

- Коефіцієнт поновлення основних засобів. Що характеризує направлення обігових коштів на поновлення основних засобів;

- Коефіцієнт рентабельності діяльності також демонструє незначне зростання;

- Коефіцієнт покриття, який характеризує достатність оборотних засобів підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Цей показник збільшився;

- Коефіцієнт загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань та демонструє збільшення ліквідності.

Також в ході аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства було встановлено, що має місце погіршення таких показників як:

- Коефіцієнт оборотності активів зменшився. Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації;

- Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Цей показник порівняно з попереднім періодом зменшився у звітному періоді, що вказує на зменшення вірогідності погасити борги за рахунок власних коштів.

- Коефіцієнт концентрації залученого капіталу збільшився в порівнянні з 2020 роком, що свідчить про збільшення залучених коштів підприємством;

- Коефіцієнт рентабельності активів демонструє зниження рентабельності у порівнянні з попереднім періодом.

- Коефіцієнт заборгованості, який відображає залежність підприємства від залучених коштів збільшився та віддалився від референтного значення;

- Коефіцієнт зносу основних засобів збільшився;

- Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який характеризує можливість підприємства ліквідувати поточну заборгованість грошима. За 2021 рік значення показника нижче за норму.

На це в більшій мірі вплинуло те, що за звітний період фінансовим результатом діяльності підприємства є зменшення прибутку порівняно з попереднім періодом та простої викликані введенням карантинних заходів.

Таблиця 2.11

Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

№ з/п	Показники	Формула для розрахунку	Джерело інформації (формула для розрахунку)	Оптимальне значення показника	Фактичне значення показника			
					2019	2020	2021	Відхилення (+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Коефіцієнт рентабельності активів	$Kpa = \text{Пр} / (B60 + B61) / 2$, Пр - чистий прибуток; B60 - валюта балансу на початок періоду; B61 - валюта балансу на кінець періоду	$Kpa = \text{ф. 2 р. 2350} / (\text{ф. 1 р. 1300 гр. 3} + \text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}) / 2$	> 0 Збільшення	0,00346	0,00364	0,00194	(0,00171)
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$Krvk = \text{Пр} / (Bk0 + Bk1) / 2$, Пр - чистий прибуток; Bk0 - сума власного капіталу на початок періоду; Bk1 - сума власного капіталу на кінець періоду	$Krvk = \text{ф. 2 р. 2350} / (\text{ф. 1 р. 1495 гр. 3} + \text{ф. 1 р. 1495 гр. 4}) / 2$	> 0 Збільшення (~ 0,13 - 0,24)	0,01705	0,00714	0,00366	(0,00347)
3	Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	$Krod = \text{Фо} / (B60 + B61) / 2$, Фо - фінансовий результат від операційної діяльності (до оподаткування); B60 - валюта балансу на початок періоду; B61 - валюта балансу на кінець періоду	$Krod = \text{ф. 2 р. 2190} / (\text{ф. 1 р. 1300 гр. 3} + \text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}) / 2$	> 0 Збільшення (~ 0,12 - 0,18)	(0,00454)	0,00480	0,00097	(0,00383)
4	Коефіцієнт рентабельності діяльності	$Krp = \text{Пр} / \text{ЧД}$, Пр - чистий прибуток; ЧД - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	$Krp = \text{ф. 2 р. 2350} / \text{ф. 2 р. 2000}$	> 0 Збільшення	0,00718	0,01060	0,01061	0,00001
5	Коефіцієнт зносу основних засобів	$Kzoz = 3 / Oz$, З - сума зносу; Oz - первісна вартість основних засобів	$Kzoz = \text{ф. 1 р. 1012} / \text{ф. 1 р. 1011}$	Зменшення	0,63640	0,79288	0,79854	0,00566
6	Коефіцієнт поновлення основних засобів	$Kpoz = \text{НОз} / Oz$, НОз - сума основних засобів, що надійдуть у плановому періоді; Oz - основні засоби за первісною вартістю на початок періоду	$Kpoz = \text{ф. 5 р. 260 гр. 5} / \text{ф. 1 р. 1011 гр. 3}$	Збільшення	0,17237	0,01056	0,01145	0,00089

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9
8	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства	$\text{Кф.с.} = \text{Вк.} / (\text{Дз} + \text{Кз})$, Вк - власний капітал; Дз - довгострокові зобов'язання; Кз - короткострокові зобов'язання	$\text{Кф.с.} = \text{ф. 1 р. 1495} / (\text{ф. 1 р. 1595} + \text{ф. 1 р. 1695})$	Збільшення	0,35431	1,16042	1,08794	(0,07248)
9	Коефіцієнт покриття	$\text{Кп} = \text{ф. 1 р. 1195} / \text{ф. 1 р. 1695}$	$\text{Кп} = \text{ф. 1 р. 1195} / \text{ф. 1 р. 1695} > 1$	Збільшення	1,25930	1,29996	1,30622	0,00626
10	Коефіцієнт загальної ліквідності	$\text{Кзл} = \text{ф. 1 р. 1195} / \text{ф. 1 р. 1595} + \text{р. 1695}$	$\text{Кзл} = \text{ф. 1 р. 1195} / \text{ф. 1 р. 1595} + \text{р. 1695}$	Збільшення	1,25926	1,29941	1,30175	0,00234
11	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\text{Каб.л.} = \text{ф. 1 р. 1165} / \text{ф. 1 р. 1695}$	$\text{Каб.л.} = \text{ф. 1 р. 1165} / \text{ф. 1 р. 1695}$	0,2 - 0,35	0,23352	0,15722	0,08914	(0,06808)
12	Коефіцієнт заборгованості	$\text{Кз} = (\text{ф. 1 р. 1595} + \text{р. 1695}) / \text{ф. 1 р. 1495}$	$\text{Кз} = (\text{ф. 1 р. 1595} + \text{р. 1695}) / \text{ф. 1 р. 1495}$	0,5 - 0,7	2,82236	0,86176	0,91917	0,05741
13	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\text{Ккзк} = (\text{р. 1595} + \text{р. 1695}) / \text{ф. 1 р. 1900}$	$\text{Ккзк} = (\text{р. 1595} + \text{р. 1695}) / \text{ф. 1 р. 1900}$	< 1 Зменшення	0,73838	0,46287	0,47894	0,01607
14	Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі)	$\text{PI} = (\text{ф. 2 р. 2350} / \text{ф. 1 р. 1030}) * 100 \%$	$\text{PI} = (\text{ф. 2 р. 2350} / \text{ф. 1 р. 1030}) * 100 \%$	~ 11,5 %	-	-	-	-

12. Аналіз виконання плану за доходами

Згідно з фінансовим планом за 2019 рік про доходи підприємства та фактичними даними про його виконання можна висловити думку стосовно перевиконання плану з отримання доходів. Перевищення фактичних доходів над плановими становить 1 606 605 тис. грн. або 73,04%. На це суттєвий вплив мали курсові різниці по іноземній валюті, а також доходи від продажу іноземній валюті (Табл. 2.12).

Згідно з фінансовим планом про доходи підприємства у 2020-му та фактичними даними про його виконання можна висловити думку стосовно недовиконання плану з отримання доходів. Різниця між фактичними доходами і плановими становить 708 894 тис. грн. або 24,13%. На це суттєвий вплив мав дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

В 2021-му згідно з фінансовим планом про доходи підприємства та фактичними даними про його виконання можна висловити думку стосовно недовиконання плану з отримання доходів. Перевищення планових доходів над фактичними становить 216 524 тис. грн. або 13.49%. На це суттєвий вплив мало зниження чистого доходу.

Таблиця 2.12

Аналіз виконання плану за доходами за 2021 рік

№ з/п	Найменування показника	За даними фінансового плану		За даними звіту про виконання фінансового плану		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 3)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 3)
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 600 000		1 037 980		(562 020)	0,64874
2	Податок на додану вартість	-		-		-	-
3	Акцизний збір					-	-
4	Інші вирахування з доходу	-		-		-	-
5	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 600 000	99,66%	1 037 980	74,73%	(562 020)	0,64874
6	Інші операційні доходи, усього, у т. ч. доходи від реалізації:	2 489	0,16%	228 616	16,46%	226 127	91,85054
6.1	іноземної валюти	-	-	4 467	1,95%	4 467	-
	інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій)		-		-	-	-
	операційної оренди активів		-	-	-	-	-
	операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті	-	-	111 627	48,83%	111 627	-
6.2	суми штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення господарських договорів, що надійшли від боржників, у тому числі за рішенням суду	-	x	-	-	-	-
6.3	дохід від списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності		x	-	-	-	-
6.4	відшкодування раніше списаних активів (погашення боргів, списаних як безнадійні)		x	-	-	-	-
6.5	доходи від одержаних грантів і субсидій		-	-	-	-	-
6.6	інші доходи від операційної діяльності	2 489	100,00%	116 989	51,17%	114 500	47,00241
7	Дохід від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-
8	Інші фінансові доходи, усього, у т. ч.:	2 925	0,18%	8 633	0,62%	5 708	2,95145
8.1	одержані дивіденди	-	-	-	-	-	-
8.2	відсотки та інші доходи, одержані від фінансових інвестицій		-		-	-	-

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
9	Інші доходи, усього, у т. ч. дохід від реалізації:	-	-	113 661	8,18%	113 661	-
9.1	фінансових інвестицій	-	-		-	-	-
9.2	необоротних активів	-	-		-	-	-
9.3	майнових комплексів	-	-		-	-	-
9.4	неопераційних курсових різниць	-	-	-	-	-	-
9.5	інші доходи, що отримані у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю	-	-	113 661	100,00%	113 661	-
10	Надзвичайні доходи	x	x	-	-	-	-
11	Усього доходів	1 605 414	100,00%	1 388 890	100,00%	(216 524)	0,62303

13. Аналіз виконання плану за витратами

Згідно з фінансовим планом про витрати підприємства та фактичними даними про його виконання за 2019 рік можна висловити думку стосовно перевищення фактичних витрат (Табл. 2.13). Перевищення фактичних витрат по собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) пов'язане зі зростанням собівартості, що випереджує зростання обсягів продажу. По адміністративним витратам та витратам на збут підприємством було зекономлено 37 859 тис. грн. або 22,56% та 9 618 тис. грн. або 14,32% відповідно. З огляду на збільшення фактичних показників отриманих доходів над плановими на 73.04% то зростання витрат відбулось лише на 10.41% за рахунок факторів, що пояснені вище.

Відбулося і значне перевищення фактичних інших операційних витрат над плановими на 1 288 636 тис. грн., або 3512,23%. На це в більшій мірі вплинуло визнання доходів та витрат за припиненими контрактами.

Згідно з фінансовим планом про витрати підприємства та фактичними даними про його виконання у 2020-му можна висловити думку стосовно зменшення фактичних витрат. Зменшення фактичних витрат по собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) пов'язане зі зменшенням собівартості, що не випереджує зростання обсягів продажу. По адміністративним витратам та витратам на збут підприємством було зекономлено 17 640 тис. грн. або 11,49% та 19 125 тис. грн. або 25,56% відповідно. Загалом фактичні показники витрат були менші від планових показників на 690 311 тис. грн. (23,82%). З огляду

на зменшення фактичних показників отриманих доходів від планових на 24,13% то зменшення витрат не відбулось.

Відбулося і значне перевищення фактичних інших операційних витрат над плановими на 209 707 тис. грн., або 454,98%. На це в більшій мірі вплинула ревальвація національної валюти.

У 2021-му гідно з фінансовим планом про витрати підприємства та фактичними даними про його виконання можна висловити думку, що має місце недовиконання плану. Перевищення планових витрат по собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) пов'язане зі недовиконанням плану за 2020 рік у звітному періоді по собівартості, обумовлене недовиконанням плану з доходів з реалізації продукції. По адміністративним витратам та витратам на збут підприємством було зекономлено 20 430 тис. грн. або 14.29% та 22 591 тис. грн. або 41.90% відповідно. З огляду на зменшення фактичних показників отриманих доходів над плановими на 13.49% то зменшення витрат відбулось лише на 0,24% за рахунок факторів, що пояснені вище. Відбулося і значне перевищення фактичних інших операційних витрат над плановими на 161 918 тис. грн., або 403.49%. На це в більшій мірі вплинула ревальвація національної валюти.

Таблиця 2.13

Аналіз виконання плану за витратами за 2021 рік

№ з/п	Найменування показника	За даними фінансового плану		За даними звіту про виконання фінансового плану		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 3)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 3)
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), з них	1 323 113	83,30%	844 849	61,32%	(478 264)	0,63853
1.1	наднормативні виробничі витрати	x	x			-	-
2	Адміністративні витрати, усього, у т. ч.:	143 015	9,00%	122 585	8,90%	(20 430)	0,85715
2.1	загальні корпоративні витрати (інформаційні, аудиторські та юридичні послуги)	6 770	4,73%	4 923	4,02%	(1 847)	0,72718
2.2	витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством	91 478	63,96%	82 676	67,44%	(8 802)	0,90378
2.3	витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання	8 552	5,98%	7 819	6,38%	(733)	0,91429

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8
2.4	витрати на зв'язок	1 950	1,36%	1 807	1,47%	(143)	0,92667
2.5	інші	15 849	11,08%	9 098	7,42%	(6 751)	0,57404
3	Витрати на збут, усього, у т. ч. витрати на:	53 918	3,39%	31 327	2,27%	(22 591)	0,58101
3.1	утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів)	41 435	76,85%	29 245	93,35%	(12 190)	0,70580
3.2	рекламу	11 677	21,66%	1 312	4,19%	(10 365)	0,11236
3.3	доставку продукції споживачам	-	-	10	0,03%	10	-
4	Інші операційні витрати, усього, у т. ч.:	55 129	3,47%	262 346	19,04%	207 217	4,75877
4.1	єдиний податок	-	-	-	-	-	-
4.2	собівартість реалізованих виробничих запасів	503	0,91%	175	0,07%	(328)	0,34791
4.3	сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів	x	x	1 194	0,46%	-	-
4.4	втрати від операційних курсових різниць	15 000	27,21%	60 299	22,98%	45 299	4,01993
4.5	визнані економічні санкції	x	x	-	-	-	-
4.6	витрати на утримання, експлуатацію та забезпечення основної діяльності об'єктів соціальної інфраструктури	-	-	-	-	-	-
4.7	витрати на благодійництво	-	-	-	-	-	-
4.8	безоплатна передача оборотних активів	-	-	-	-	-	-
4.9	інші операційні витрати	40 129	72,79%	202 047	77,02%	161 918	5,03494
5	Фінансові витрати, усього, у т. ч.:	13 239	0,83%	14 052	1,02%	813	1,06141
5.1	витрати на відсотки	13 239	100,00%	8 003	56,95%	(5 236)	0,60450
5.2	інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу	-	-	4 827	34,35%	4 827	-
6	Втрати від участі в капіталі, у т. ч.:	-	-	-	-	-	-
7	Інші витрати, усього у т. ч. собівартість реалізації:	-	-	94 306	6,84%	94 306	-
	фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-
	необоротних активів	-	-	-	-	-	-
	майнових комплексів	-	-	-	-	-	-
	втрати від неоопераційних курсових різниць	-	-	-	-	-	-
	безоплатна передача необоротних активів	-	-	-	-	-	-
	інші витрати звичайної діяльності	-	-	94 306	100,00%	94 306	-
8	Податок на прибуток від звичайної діяльності	-	-	8 411	0,61%	-	-
9	Надзвичайні витрати	x	x	-	-	-	-
10	Усього витрат	1 588 414	100,00%	1 377 876	100,00%	(210 538)	0,62053

14. Аналіз виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів

За 2019 рік при аналізі виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів виявлено, що підприємством було отримано

прибутку менше запланованого на 86%, що може бути пов'язано с перевищенням адміністративний витрат та витрат на збут (Табл. 2.14).

В 2020-му при аналізі виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів виявлено, що підприємством було отримано прибутку менше запланованого на 46,46%, що може бути пов'язано с зменшенням доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

При аналізі виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів у 2021-му виявлено, що підприємством було отримано прибутку менше запланованого на 35.21%, що може бути пов'язано с з простоями у період карантину і недовиконанням плану з доходів від реалізації продукції.

Таблиця 2.14

**Аналіз виконання плану за джерелами формування
та надходження фінансових ресурсів**

№ з/п	Найменування показника	За даними фінансового плану		За даними звіту про виконання фінансового плану		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 3)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 3)
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий прибуток	17 000	18,56%	11 014	1,73%	(5 986)	0,64788
2	Амортизаційні відрахування	74 606	81,44%	77 730	12,23%	3 124	1,04187
3	Надходження від збільшення довгострокових зобов'язань, усього, у т. ч.:	-	-	9 460	1,49%	9 460	-
3.1	довгострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-
3.2	інші довгострокові фінансові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
3.3	інші довгострокові зобов'язання	-	-	9 460	100,00%	9 460	-
4	Надходження від збільшення поточних зобов'язань, усього, у т. ч.:	-	-	537 149	84,54%	537 149	-
4.1	короткострокові позики	-	-	537 149	100,00%	537 149	-
4.2	векселі видані	-	-	-	-	-	-
4.3	цільові надходження	-	-	-	-	-	-
4.4	інші поточні зобов'язання	-	-	-	-	-	-
5	Інші надходження	-	-	-	-	-	-
6	Усього надходжень фінансових ресурсів	91 606	100,00%	635 353	100,00%	543 747	6,93571

15. Аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів

2019: при аналізі виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів виявлено, що підприємством було витрачено більше коштів ніж було заплановано, а саме на 881 тис. грн. (0.35%).

2020: при аналізі виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів виявлено, що підприємством було витрачено менше коштів ніж було заплановано, а саме на 82 157 тис. грн. (43,11%) за усіма запланованими статтями (Табл. 2.15).

2021: при аналізі виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів виявлено, що підприємством було витрачено менше коштів ніж було заплановано, а саме на 1 717 тис. грн. (22,91%) за усіма запланованими статтями.

Таблиця 2.15

Аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів

№ з/п	Найменування показника	За даними фінансового плану		За даними звіту про виконання фінансового плану		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 3)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 3)
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Приріст необоротних активів, усього у т. ч.:	7 496	100,00%	5 779	100,00%	(1 717)	0,77094
1.1	Збільшення капітальних інвестицій, усього з них:	3 832	51,12%	5 617	97,20%	1 785	1,46581
1.1.1	капітальне будівництво	-	-	-	-	-	-
		3 667	95,69%	996	17,73%	(2 671)	0,27161
1.1.2	придбання (виготовлення) основних засобів, з них:	-	-	-	-	-	-
1.1.3	придбання (виготовлення) інших необоротних активів	165	4,31%	4 621	82,27%	4 456	28,00606
1.1.4	придбання (створення) нематеріальних активів	3 664	48,88%	162	2,80%	(3 502)	0,04421
1.2	модернізація, модифікація (добудова, дообладнання, реконструкція) основних засобів	-	-	-	-	-	-
1.3	Приріст інших необоротних активів (довгострокові фінансові інвестиції)	-	-	-	-	-	-
2	Приріст оборотних активів, усього, у т. ч.:		-		-	-	-
2.1	Запасів		-		-	-	-
2.2	Придбання поточних фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-
3	Погашення довгострокових зобов'язань, усього, у т. ч.:		-		-	-	-
3.1	довгострокові кредити банків		-		-	-	-
3.2	інші довгострокові фінансові зобов'язання		-		-	-	-
3.3	інші довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
4	Погашення поточних зобов'язань, усього, у т. ч.:		-		-	-	-
4.1	короткострокові позики		-		-	-	-
4.2	цільових коштів		-		-	-	-

Продовження табл. 2.15

1	2	3	4	5	6	7	8
4.3	за виданими векселями		-		-	-	-
4.4	інших поточних зобов'язань		-		-	-	-
5	Інше використання фінансових ресурсів	7 496	100,00%	5 779	100,00%	(1 717)	0,77094
6	Усього використано фінансових ресурсів	7 496	100,00%	5 779	100,00%	(1 717)	0,77094

16. Аналіз виконання плану прибутковості діяльності

В результаті перевиконання планів за доходами та витратами в 2019 році маються відхилення і у фінансових результатах. Так підприємством було отримано на 655 тис. грн. або 0,17% більше валового прибутку ніж було заплановано (Табл. 2.16). На 137 545 тис. грн. або 22,22% було отримано менше прибутку від операційної діяльності, оскільки підприємством було понесено більше інших операційних витрат ніж доходів. Відбулось також зростання запланованих доходів від фінансової діяльності. Так підприємством за рахунок збільшення фінансових доходів вдалося збільшити прибуток результат від фінансової діяльності на 19 330 тис. грн. Інші доходи і інші витрати звичайної діяльності підприємством не планувались. Фактичні інші доходи звичайної діяльності склали 2 072 тис. грн., а фактичні інші витрати звичайної діяльності склали 17 тис. грн.

В результаті недовиконання планів за доходами та витратами маються відхилення і у фінансових результатах у 2020-му році. Так підприємством було отримано на 39 209 тис. грн. або 11,52% менше валового прибутку ніж було заплановано. На 40 310 тис. грн. або 58,83% було отримано менше прибутку від операційної діяльності, оскільки підприємством було понесено більше інших операційних витрат ніж доходів. Відбулось також зростання запланованих доходів від фінансової діяльності. Так підприємством за рахунок збільшення фінансових доходів вдалося збільшити результат від фінансової діяльності на 22 133 тис. грн. Інші доходи і інші витрати звичайної діяльності підприємством не планувались. Фактичні інші доходи звичайної діяльності склали 493 тис. грн.

В 2021-му в результаті недовиконання планів за доходами та витратами маються відхилення і у фінансових результатах. Так підприємством було отримано на 83 756 тис. грн. або 30.25% менше валового прибутку ніж було заплановано. На

21 825 тис. грн. або 79.90% було отримано менше прибутку від операційної діяльності, оскільки підприємством було понесено більше інших операційних витрат які пов'язані з карантинними заходами. Відбулось також зростання запланованих доходів від фінансової діяльності. Так підприємством за рахунок збільшення фінансових доходів вдалося збільшити прибуток результат від фінансової діяльності на 4 895 тис. грн. Інші доходи і інші витрати звичайної діяльності підприємством не планувались. Фактичні інші доходи звичайної діяльності склали 113 661 тис. грн.

Таблиця 2.16

Аналіз прибутковості діяльності

№ з/п	Найменування показника	За даними фінансового плану		За даними звіту про виконання фінансового плану		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 3)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 3)
		Сума, тис.грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн.	Питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 600 000	X	1 037 980	X	(562 020)	0,64874
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 323 113	X	844 849	X	(478 264)	0,63853
3	Валовий прибуток (збиток) (ряд. 1 - ряд. 2)	276 887	1 013,72%	193 131	3 518,51%	(83 756)	0,69751
4	Інші доходи операційної діяльності	2 489	X	228 616	X	226 127	91,85054
5	Інші витрати операційної діяльності	252 062	X	416 258	X	164 196	1,65141
6	Фінансовий результат від операційної діяльності (ряд. 3 + ряд. 4 - ряд. 5)	27 314	160,67%	5 489	28,26%	(21 825)	0,20096
7	Доходи фінансової діяльності	2 925	X	8 633	X	5 708	2,95145
8	Витрати фінансової діяльності	13 239	X	14 052	X	813	1,06141
9	Фінансовий результат від фінансової діяльності (ряд. 7 - ряд. 8)	(10 314)	(60,67)%	(5 419)	(27,90)%	4 895	0,52540
10	Інші доходи звичайної діяльності	-	X	113 661	X	113 661	-
11	Інші витрати звичайної діяльності	-	X	94 306	X	94 306	-
12	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (± ряд. 6 ± ряд. 9 ± ряд. 10 - ряд. 11)	17 000	100,00%	19 425	100,00%	2 425	1,14265
13	Чистий прибуток (збиток)	17 000	X	11 014	X	(5 986)	0,64788

17. Факторний аналіз чистого прибутку (збитку)

Чистий прибуток підприємства за 2020 рік склав 21 417 тис. грн. що на 48 817 тис. грн. більше ніж за 2019 рік (Табл. 2.17).

Чистий прибуток підприємства за 2021 рік склав 19 425 тис. грн. що на 2 891 тис. грн. менше ніж за відповідний період 2020 року.

Таблиця 2.17

Факторний аналіз чистого прибутку (збитку)

Сукупний дохід, тис. грн.		Сукупні витрати, тис. грн.		Чистий прибуток (збиток), тис. грн.		Зростання (зменшення) чистого прибутку (збитку), тис. грн.		
2020	2021	2020	2021	2020 (гр. 1 - гр. 3)	2021 (гр. 2 - гр. 4)	всього (гр. 6 - гр. 5)	за рахунок зростання (- зменшення) сукупного доходу, тис. грн. (гр. 2 - гр. 1)	за рахунок зменшення (- зростання) сукупних витрат, тис. грн. (гр. 3 - гр. 4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2 229 241	1 388 890	2 206 925	1 369 465	22 316	19 425	(2 891)	(840 351)	837 460

18. Факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів

Протягом 2019-2021 рр. підприємством не було отримано фінансових надходжень за період, що аналізується (Табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів

Надходження фінансових ресурсів, тис. грн.				Використання фінансових ресурсів, тис. грн.				Виконання фінансового плану					
власні фінансові ресурси		залучені фінансові ресурси		приріст активів		погашення зобов'язань		за рахунок зростання ("-" зменшення) надходжень фінансових ресурсів			за рахунок зростання ("-" зменшення) використання фінансових ресурсів		
за плановий період	за звітний період	за звітний період	за звітний період	за плановий період	за звітний період	за звітний період	за звітний період	Усього, тис. грн. (гр. 2 + 4) - (гр. 1 + 3)	власних, тис. грн. (гр. 2 - гр. 1)	залучених, тис. грн. (гр. 4 - гр. 3)	Усього, тис. грн. (гр. 6 + 8) - (гр. 5 + 7)	на приріст активів, тис. грн. (гр. 6 - гр. 5)	на погашення зобов'язань, тис. грн. (гр. 8 - гр. 7)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
								-	-	-	-	-	-

19. Аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами

Відповідно до того, що підприємством не визначені сегменти, аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами не виконувався протягом 2019-2021 рр. (Табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами

Показники	1. Формування прибутку											
	доходи						витрати					
	звітні сегменти: господарські/географічні				нероз- поділені статті	усього	звітні сегменти: господарські/географічні				нероз- поділені статті	усього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Планові показники						-						-
Фактичні показники						-						-
Абсолютне зростання (р. 2 - р. 1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт зростання (р. 2/р. 1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Показники	2. Джерела формування та надходження фінансових ресурсів і напрямки їх використання											
Планові показники	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Фактичні показники						-						-
Абсолютне зростання (р. 2 - р. 1)						-						-
Коефіцієнт зростання (р. 2/р. 1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

20. Аналіз розподілу чистого прибутку

З отриманого прибутку протягом 2019-2021 рр. була сплачена частка до державного бюджету (Табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Аналіз розподілу чистого прибутку

Показники	2020	2021					Відхилення	
		усього	за звітними сегментами				абсолютне, грн. (гр. 3 - гр. 2)	відносне, % (гр. 3/гр. 2)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Прибуток до оподаткування	17 000	19 425					2 425	114,26%
Чистий прибуток планового періоду, що є базою для розрахунку відрахувань частини прибутку (доходу) до державного бюджету	17 000	19 425					2 425	114,26%
Відрахування частини прибутку (доходу) до державного бюджету	13 500	3 304					(10 196)	24,47%
Дивіденди							-	-
Залишок нерозподіленого прибутку минулих періодів	2 863 762	2 867 972					4 210	100,15%
Чистий прибуток, що підлягає розподілу на:		-					-	-
Розвиток виробництва, у т. ч.:	-	-					-	-
створення нових господарських та географічних сегментів		-					-	-
розширення функціонуючих господарських та географічних сегментів		-					-	-
підвищення технічного рівня підприємства (модернізація, реконструкція), з них:		-					-	-
технічне переобладнання виробництва		-					-	-
придбання та впровадження новітніх технологій		-					-	-
Здійснення природоохоронних заходів		-					-	-
Поповнення власних оборотних коштів		-					-	-
матеріальне заохочення працівників підприємства, у т. ч.:		-					-	-
матеріальне заохочення керівника підприємства		-					-	-
матеріальне заохочення апарату управління		-					-	-
матеріальне заохочення інших працівників		-					-	-
Інші фонди		-					-	-
Інші цілі:		-					-	-
Залишок нерозподіленого прибутку	2 863 762	2 867 972					4 210	100,15%

21. Аналіз виконання плану за фінансовими коефіцієнтами

За даними 2019 року, що аналізує ефективність управління, платоспроможність та фінансову стабільність підприємства, на підставі

узагальнення результатів аналізу показників фінансового плану та звіту про його виконання можна зробити наступний висновок (Табл. 2.21):

1. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу має значення нижче запланованого, але не є від'ємним, що свідчить про прибутковість діяльності;

2. Фінансовим планом підприємства чистий прибуток було заплановано вищим ніж виявилось фактичне значення, тому коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності діяльності має коефіцієнт нижчий за запланований;

3. Покращення коефіцієнту оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації;

4. Покращення коефіцієнту фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів. На це вплинуло збільшення поточних зобов'язань та витрат на оплату праці у зв'язку зі збільшенням обсягу отриманої виручки;

5. Покращення коефіцієнту загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань;

6. Покращення коефіцієнту концентрації залученого капіталу, який показує частку залученого капіталу у валюті балансу;

В 2020 аналізувалися ефективність управління, платоспроможність та фінансова стабільність підприємства. На підставі узагальнення результатів аналізу показників фінансового плану та звіту про його виконання можна зробити наступний висновок:

1. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу має значення нижче запланованого і не є оптимальним;

2. Фінансовим планом підприємства чистий прибуток було заплановано вищим ніж виявилось фактичне значення, тому коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності діяльності має коефіцієнт нижчий ніж запланований;

3. Погіршення коефіцієнту оборотності активів характеризує недостатню ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації;

4. Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів покращився;

5. Коефіцієнт загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань покращився;

6. Покращення коефіцієнту концентрації залученого капіталу, який показує частку залученого капіталу у валюті балансу.

За даними 2021 року аналізувалися ефективність управління, платоспроможність та фінансова стабільність підприємства. На підставі узагальнення результатів аналізу показників фінансового плану та звіту про його виконання можна зробити наступний висновок:

1. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу має значення нижче запланованого та не є оптимальним;

2. Фінансовим планом підприємства чистий прибуток було заплановано вище ніж виявилось фактичне значення, тому коефіцієнт рентабельності активів нижчий ніж запланований;

3. Фактичне значення коефіцієнту рентабельності діяльності вийшло менше ніж було заплановано;

4. Спад коефіцієнту оборотності активів показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації;

5. Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, який характеризує співвідношення власних та позикових коштів менший ніж запланований показник.

6. Коефіцієнт загальної ліквідності, який відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань менший ніж запланований показник;

7. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, який показує частку залученого капіталу у валюті балансу залишився без змін;

8. Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу менший за плановий показник та віддалився від оптимально значення;

9. Коефіцієнт покриття менший ніж плановий показник;

10. Фактично отриманий коефіцієнт зносу основних засобів менший ніж плановий показник.

Таблиця 2.21

Аналіз виконання плану за фінансовими коефіцієнтами

№ з/п	Показники	Формула для розрахунку	Оптимальне значення показника	Галузевий норматив показника*	Планове значення показника	Фактичне значення показника на 2021	Відхилення фактичного значення від планового (+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт рентабельності активів	$Kpa = \text{Пр} / (B60 + B61) / 2$, Пр - чистий прибуток; B60 - валюта балансу на початок періоду; B61 - валюта балансу на кінець періоду	> 0 Збільшення		0,00299	0,00194	(0,00105)
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$Krvk = \text{Пр} / (Bk0 + Bk1) / 2$, Пр - чистий прибуток; Bk0 - сума власного капіталу на початок періоду; Bk1 - сума власного капіталу на кінець періоду	> 0 Збільшення (~ 0,13 - 0,24)		0,00566	0,00366	(0,002)
3	Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	$Krod = \text{Фо} / (B60 + B61) / 2$, Фо - фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування; B60 - валюта балансу на початок періоду; B61 - валюта балансу на кінець періоду	> 0 Збільшення (~ 0,12 - 0,18)		0,00481	0,00097	(0,00384)
4	Коефіцієнт рентабельності діяльності	$Krp = \text{Пр} / \text{ЧД}$, Пр - чистий прибуток; ЧД - чистий доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	> 0 Збільшення		0,01063	0,01061	(0,00001)

5	Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_{303} = 3 / O_3$, 3 - сума зносу; O_3 - первісна вартість основних засобів	Зменшення		0,79714	0,79854	0,00140
6	Коефіцієнт поновлення основних засобів	$K_{поз} = HO_3 / O_3$, HO_3 - сума основних засобів, що надійдуть у плановому періоді; O_3 - основні засоби за первісною вартістю на початок періоду	Збільшення			0,01158	0,01158
7	Коефіцієнт оборотності активів	$K_{oa} = ЧД / (B_{60} + B_{61}) / 2$ ЧД - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); B_{60} - валюта балансу на початок періоду; B_{61} - валюта балансу на кінець періоду	Збільшення		0,28159	0,18268	(0,09891)
8	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства	$K_{фс} = Вк. / (Дз + Кз)$ Вк - власний капітал; Дз - довгострокові зобов'язання; Кз - короткострокові зобов'язання	Збільшення		1,19791	1,08794	(0,10997)
9	Коефіцієнт покриття	$K_{п} = O_{63} / ПЗ$, O_{63} - оборотні засоби; ПЗ - поточні зобов'язання	> 1 Збільшення		1,32824	1,30622	(0,02202)
10	Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{з.л.} = O_{63} / Дз + ПЗ$, O_{63} - оборотні засоби; Дз - довгострокові зобов'язання; ПЗ - поточні зобов'язання	Збільшення		1,32824	1,30175	(0,02649)
11	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{аб.л.} = Гк. / ПЗ$, Гк - грошові кошти; ПЗ - поточні зобов'язання	0,2 - 0,35		0,07499	0,08914	0,01415
12	Коефіцієнт заборгованості	$K_3 = Зк / Вк$, Зк - залучений капітал; Вк - власний капітал	0,5 - 0,7		0,83479	0,91917	0,08438
13	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$K_{кзк} = (За + Дз + ПЗ + Дм) / B_6$, За - забезпечення наступних витрат і платежів; Дз - довгострокові зобов'язання; ПЗ - поточні зобов'язання; Дм - доходи майбутніх періодів; B_6 - валюта балансу	< 1 Зменшення			0,47894	0,47894
14	Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі)	$РІс = (Пр / ІС) \cdot 100$ % Пр - чистий прибуток; ІС - сума інвестицій	$\sim 11,5$ %		-	-	-

22. Оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами

Узагальнення оцінки ступеня ефективності управління підприємством проводиться з метою підведення підсумків аналізу, виявлення об'єктивних та суб'єктивних причин збитковості. Відповідно до результатів аналізу активів та зобов'язань підприємства за 2019 рік (Табл. 2.22), а також його доходів і витрат, можна зробити висновок відносно позитивних змін у фінансовій діяльності підприємства: збільшення залишкової вартості (оновленні) основних засобів; збільшення власного капіталу; зменшення поточних зобов'язань; збільшення валового прибутку; усі значення вказують на зріс таких показників як коефіцієнт дохідності активів, коефіцієнт фінансової стійкості підприємства та коефіцієнт покриття.

До негативних змін відноситься: зменшення вартості активів, яке відбулось за рахунок зменшення незавершеного виробництва (що не є негативним показником); заборгованості з оплати праці, яка є поточною та більше вказує на зростання оплати праці ніж на її затримки; зменшення чистого прибутку; збільшення витрат; недостатність росту значень таких показників як коефіцієнт дохідності активів, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт фінансової стійкості підприємства та коефіцієнт покриття, але які наближаються до оптимальних значень.

Узагальнення оцінки ступеня ефективності управління підприємством проводиться з метою підведення підсумків аналізу. Відповідно до результатів аналізу активів та зобов'язань підприємства за 2020 рік, а також його доходів і витрат, можна зробити висновок відносно позитивних змін у фінансовій діяльності підприємства: збільшення залишкової вартості (оновленні) основних засобів; збільшення власного капіталу; зменшення поточних зобов'язань; збільшення чистого прибутку; зменшення сукупних витрат; зменшення заборгованості з оплати праці, яка є поточною та більше вказує на зростання оплати праці ніж на її затримку; усі значення вказують на зростання таких показників як, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт

рентабельності діяльності, коефіцієнт фінансової стійкості підприємства та коефіцієнт покриття.

До негативних змін відноситься: зменшення вартості активів, яке відбулось за рахунок курсових різниць; зменшення доходу (виручки) від реалізації продукції; зменшення валового прибутку; недостатність росту значень таких показників як коефіцієнт дохідності активів, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, але які наближаються до оптимальних значень.

Відповідно до результатів аналізу активів та зобов'язань підприємства в 2021 році, а також його доходів і витрат, можна зробити висновок відносно позитивних змін у фінансовій діяльності підприємства: збільшення вартості активів; збільшення власного капіталу; збільшення валового прибутку; збільшення чистого прибутку; зменшення сукупних витрат; збільшення коефіцієнту покриття; збільшення коефіцієнту рентабельності діяльності.

До негативних змін відноситься: збільшення поточних зобов'язань; зменшення сукупних доходів; зменшення коефіцієнту дохідності активів; зменшення коефіцієнту рентабельності власного капіталу; зменшення залишкової вартості основних засобів; збільшення заборгованості з оплати праці; недостатність росту коефіцієнту фінансової стійкості підприємства, але він наближається до оптимального значення.

Таблиця 2.22

Оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами

№ з/п	Назва показника	Коефіцієнт зростання	Критерії оцінювання	Оціночний бал
1	2	3	4	5
1	Вартість активів, (Кв.а.)	1,00989	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
2	Основні засоби (залишкова вартість), (Ко.з.)	0,99203	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
3	Власний капітал, (Кв.к.)	1,00002	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
4	Поточні зобов'язання, (Кп.з.)	1,02071	< 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; > 1 - оціночний бал -1.	(1)
5	Заборгованості з оплати праці, (Ко.п.)	0,80666	< 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; > 1 - оціночний бал -1.	(1)

Продовження табл. 2.22

1	2	3	4	5
6	Валовий прибуток (збиток), (Квал.пр/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)	1,40702	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
7	Чистий прибуток (збиток), (Кч.п/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)	0,10018	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
8	Сукупні доходи, (Кс.д.)	0,19651	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
9	Сукупні витрати, (Кс.в.)	0,19895	< 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; > 1 - оціночний бал -1.	1
10	Коефіцієнт дохідності активів, (Кд.а.)	0,20000	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
11	Коефіцієнт рентабельності активів, (Кр.а.)	0,00930	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
12	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, (Кр.в.к.)	0,00985	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
13	Коефіцієнт рентабельності діяльності, (Кр.р.)	0,10018	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
14	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, (Кф.с.)	0,83304	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
15	Коефіцієнт покриття, (Кп.)	0,97698	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	1
16	Загальний оціночний бал	X	X	(1)

23. Оцінка виконання фінансового плану за окремими показниками

2019 рік: за результатами оцінки виконання фінансового плану за окремими показниками можна відзначити відносно позитивних змін: збільшення сукупних доходів; збільшення валового прибутку; відсутність приросту поточних зобов'язань; значне збільшення коефіцієнтів фінансової стійкості та покриття (Табл. 2.23).

До негативних змін відноситься: збільшення сукупних витрат; відсутність зростання чистого прибутку; низькі показники коефіцієнту рентабельності активів, коефіцієнту рентабельності власного капіталу, коефіцієнту рентабельності діяльності; недовідомості оновлення основних засобів.

За результатами оцінки виконання фінансового плану за окремими показниками можна відзначити відносно позитивних змін в 2020 році: зменшення

сукупних витрат; відсутність приросту поточних зобов'язань; збільшення коефіцієнтів фінансової стійкості та покриття; покращення коефіцієнту концентрації залученого капіталу, коефіцієнту заборгованості та коефіцієнту загальної ліквідності.

До негативних змін відноситься: зменшення сукупних доходів; зменшення валового прибутку; недостатнє зростання чистого прибутку; зменшення показників коефіцієнту рентабельності активів, коефіцієнту рентабельності власного капіталу, коефіцієнту рентабельності діяльності; недостатнє оновлення основних засобів.

За результатами оцінки виконання фінансового плану за окремими показниками можна відзначити відносно позитивних змін в 2021 році: зменшення сукупних витрат; відсутність приросту поточних зобов'язань.

До негативних змін відноситься: зменшення сукупних доходів; зменшення коефіцієнту рентабельності діяльності; зменшення чистого прибутку; зменшення валового прибутку; зменшення приросту необоротних активів; відсутність приросту оборотних активів; зменшення показників коефіцієнту рентабельності активів, коефіцієнту рентабельності власного капіталу; коефіцієнт зростання надходження фінансових ресурсів не має впливу на оцінку.

Таблиця 2.23

Оцінка виконання фінансового плану за окремими показниками

№ з/п	Назва показника	Коефіцієнт зростання	Критерії оцінювання	Оціночний бал
1	2	3	4	5
1	Сукупні доходи, (Кс.д.)	0,19651	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
2	Сукупні витрати, (Кс.в.)	0,19895	< 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; > 1 - оціночний бал -1.	1
3	Чистий прибуток (збиток), (Кч.п/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)	0,08047	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
4	Валовий прибуток (збиток), (Квал.пр/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)	0,14532	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
5	Надходження фінансових ресурсів, (Кн.р.)	1,56501	> 1 - оціночний бал 0; = 1 оціночний бал 1; < 1 - оціночний бал -1.	-

Продовження табл. 2.23

1	2	3	4	5
6	Приріст необоротних активів, (Кп.н.а)	-	> 1 - оціночний бал 0; = 1 оціночний бал 1; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
7	Приріст оборотних активів, (Кп.о.а.)	-	> 1 - оціночний бал 0; = 1 оціночний бал 1; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
8	Приріст поточних зобов'язань, (Кп.з)	-	< 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; > 1 - оціночний бал -1.	1
9	Коефіцієнт рентабельності активів, (р.а.)	0,08047	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
10	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, (Кр.в.к.)	0,08047	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
11	Коефіцієнт рентабельності діяльності, (Кр.р.)	0,37361	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
12	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, (Кф.с.)	1,00000	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
13	Коефіцієнт покриття, (Кп.)	1,00000	> 1 - оціночний бал 1; = 1 оціночний бал 0; < 1 - оціночний бал -1.	(1)
14	Загальний оціночний бал	X	X	(8)

24. Загальна оцінка ефективності управління підприємством

За результатами проведених оцінок ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами та оцінок виконання фінансового плану за окремими показниками в 2019 році можна визначити загальну оцінку ефективності управління підприємством як незадовільну (Табл. 2.24), оскільки:

- оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами має низьке позитивне значення 1
- оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану має від'ємне значення – 3

При розгляді кожного окремого коефіцієнту більша частина з них наближено до одиниці та якщо значення цих показників округлити до цілого числа, то ці показники будуть мати позитивне значення, у зв'язку з чим зміниться оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами та оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану та будуть мати позитивне значення.

За результатами проведених оцінок ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами та оцінок виконання фінансового плану за окремими показниками у 2020 році можна визначити загальну оцінку ефективності управління підприємством як середня, оскільки:

- оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами має позитивне значення 5;
- оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану також має від'ємне значення – 5

За результатами проведених оцінок ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами та оцінок виконання фінансового плану за окремими показниками в 2021 році можна визначити загальну оцінку ефективності управління підприємством як незадовільну, оскільки:

- оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами має негативне значення
- оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану має негативне значення – -8

Слід відзначити, що значний вплив на фінансові показники завдала пандемія Covid-19, як внаслідок введення карантинних заходів так і в зв'язку зі скороченням міжнародних комунікацій, що призвело до недоотримання замовлень.

Таблиця 2.24

Загальна оцінка ефективності управління підприємством

Показники		Загальна оцінка ефективності управління підприємством
оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами (Офк)	оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану (Овп)	
-	-	Високий рівень (Офк > 1, Овп > 1)
-	-	Середній рівень (Офк >= 0, Овп >= 0, або Офк >= 0, Овп >= 0)
(1)	(8)	Незадовільний рівень (Офк < 0, Овп < 0)

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

КБ «Південне» бере активну участь в експлуатації американської розробки ракети-носія середнього класу під назвою «Антарес», який служить для доставки вантажів на Міжнародну космічну станцію. Була докладена рука спеціалістів бюро і до створення ракети-носія «Циклон-4М», призначеної для запусків космічних апаратів з території Канади. На базі відпрацьованих технологій ракет-носіїв сімейства «Зеніт» і «Циклон» колектив КБ «Південне» створює нове перспективне сімейство ракет-носіїв «Маяк».

КБ «Південне» активно співпрацює з державними органами. Так, наприклад, в рамках Національної космічної програми була створена лінійка апаратів для зондування Землі зі зв'язком для проведення наукових досліджень і попередження кризових ситуацій.

Кожна розробка КБП має високі енергомасові характеристики, широкий діапазон функціональних можливостей і відрізняється надійністю. Завдяки цьому підприємство може запропонувати розроблення вискоефективних двигунів за мінімальних витрат фінансів і часу. Прикладом може бути успішна участь КБ «Південне» в програмі зі створення європейської ракети-носія «Вега», для якої розробили та постачають маршовий двигун IV ступеня.

У 2019 році у КБ введено в експлуатацію імпульсну аеродинамічну трубу, яка поруч з обчислювальним центром з високопродуктивним суперкомп'ютером дає можливість говорити про формування у КБ «Південне» власного розрахунково-експериментального комплексу повного циклу для науково-дослідних і проєктних робіт в області аеродинаміки, тепломасообміну та міцності.

Модернізовано корпоративну систему зв'язку. Введено в дію власну сучасну автоматичну телефонну станцію на 3500 номерів — повноцінна цифрова, аналогова та ІР-телефонія, відеоконференцзв'язок.

Станом на травень 2020 року підприємство вже опанувало застосування сучасних технологій так званого селективного лазерного плавлення, широко

відомих як 3-D друк, при створенні перспективних рідинних ракетних двигунів (РРД)

Конструкторське бюро «Південне» спільно з підприємствами української кооперації продовжувало роботи з подовження строків експлуатації, модернізації існуючих і створення нових зразків озброєння:

- відбулися успішні вогневі випробування маршових двигунів і розпочаті дослідницькі випробувальні пуски тактичних ракет, які знаходяться на озброєнні Української армії;

- розроблено універсальний вимірювальний модуль і модернізовано мобільний вимірювальний пункт;

- розпочаті випробування реактивних снарядів системи залпового вогню «Тайфун-1»;

- проводяться роботи зі створення керованого снаряду «Тайфун-1М», а також модернізованих версій принципово нових реактивних систем залпового вогню «Тайфун-2» і «Тайфун-4»;

- продовжується наземне експериментальне відпрацювання вузлів і систем вітчизняного оперативно-тактичного комплексу «Сапсан», його самохідної пускової установки. Ведеться відпрацювання автономної системи керування з використанням програмного забезпечення розробки КБ «Південне» .

У 2019 році КБ «Південне» продовжило співробітництво з італійською компанією Avio S.p.A. з серійного виготовлення на Південмаші блоків маршового двигуна РД843 4-го ступеня європейської ракети-носія «Вега». Тривають роботи з покращення характеристик цього двигуна. У 2022 році планується виготовити і поставити сім блоків маршового двигуна.

Особливу увагу спеціалісти КБП приділяють розвитку дослідницько-експериментальної бази. В своїй роботі активно використовуються новітні адитивні технології, за допомогою яких створюються складні компоненти ракет та інших космічних апаратів. КБП здійснює повномасштабне наземне експериментальне відпрацювання виробів ракетно-космічної техніки, їх систем, агрегатів і вузлів в умовах, максимально наближених до реальних умов

експлуатації. Для забезпечення власної потреби в висококваліфікованих спеціалістах на базі бюро створили своєрідну школу для конструкторів та інженерів, були налагоджені зв'язки з провідними ВНЗ України та Академією наук, завдяки чому молоді й перспективні спеціалісти змогли в повній мірі зануритися в робочий процес.

Бюро має чітку політику сприяння науково-дослідній і винахідницькій діяльності, а також соціальної підтримки молодих спеціалістів, що діє на підприємстві, сприяє розкриттю їх творчого потенціалу, мотивує на активну участь у перспективних розробках.

Космічна галузь – один з пріоритетних напрямів розвитку світової науки. Науково-технічний потенціал підприємства дозволяє вирішувати найрізноманітніші завдання у цій сфері, пропонувати нові продукти й послуги, брати участь у національних і міжнародних проєктах будь-якого рівня складності. А успішна діяльність КБ «Південне» як провідного проєктно-конструкторського підприємства ракетно-космічної галузі сприяє підвищенню науково-технічного потенціалу країни й зміцненню авторитету України на міжнародній арені.

Нами був проведений аналіз фінансово-господарської діяльності Державного підприємства Конструкторського Бюро «Південне ім. М.К. Янгеля» за 2019-2021 роки згідно Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 року № 170.

Аналіз проводився на основі внутрішньої документації підприємства за наступними показниками: аналіз виконання плану за витратами; аналіз виконання плану за доходами; аналіз структури та динаміки фінансових результатів; аналіз структури та динаміки активів підприємства; аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості; аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства; аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства; аналіз дохідності активів; факторний аналіз валового прибутку (збитку); аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами; аналіз структури та динаміки витрат підприємства; аналіз структури доходів підприємства; загальна

оцінка ефективності управління підприємством; оцінка виконання фінансового плану за окремими показниками; оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами; аналіз виконання плану прибутковості діяльності; аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за фінансовими коефіцієнтами; аналіз розподілу чистого прибутку; аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами; факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів; факторний аналіз чистого прибутку (збитку); аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Оптимізація кредиторської і дебіторської заборгованості підприємства

Дебіторська заборгованість – це борги, які виникають у третьої сторони (фізичні особи, компанії або держави) перед підприємством – постачальником товарів/послуг. Така заборгованість розрізняється за способом погашення (товарна і грошова) й за строками погашення (нормальна, сумнівна і безнадійна). Кредиторська заборгованість являє собою борг, який виникає у підприємства – постачальника товарів/послуг перед фізичними особами, компаніями, державою тощо.

Діяльність КБ «Південне» слід описувати як «специфічну». Не кожен метод оптимізації управління фінансовою діяльністю підприємства підходить підприємству. Розглянемо на прикладі факторингу. Факторинг – комплекс послуг для виробників і/або постачальників, що здійснюють свою діяльність на умовах відстрочення платежу. Простішими словами кажучи: послуга факторингу передбачає миттєву оплату за товар коштами залученої факторингової компанії, яка реалізується на умовах відстроченого платежу замовником. Втім, КБЮ ніколи не було підприємством по випуску товарів масового вжитку, бо ж кожен проєкт служить конкретним задачам ракетно-космічної галузі, а подекуди взагалі є замовленням «під ключ». Відповідно до цього ще на етапі підписання договору між КБЮ та Замовником вказуються умови платежу включно з попередньою оплатою і штрафами за прострочку, що апріорі робить недоцільним залучення «третьої сторони».

Вивчаючи звітність може лякати наявність дебіторської заборгованості в сукупності з великими об'ємами незавершеного виробництва. Тому протягом роботи над дипломом ми неодноразово робимо акцент на специфіці роботи КБЮ,

адже саме вона визначає нормальність наявності дебіторки й об'єми незавершеного виробництва.

Загалом слід звернути увагу більше на той факт, що дебіторська та кредиторська заборгованість є урівноваженими, саме тому баланс також урівноважений і ліквідність більш-менш в нормі, як результат – у підприємства є прибуток. Спадає на очі також наявність нерозподіленого прибутку, що сигналізує: підприємство дає раду прибутковій частині, ба більше може економити грошові засоби.

3.2. Оптимізація витрат підприємств

Таблиця 3.1

Загальна оцінка ефективності управління підприємством

Показники		Загальна оцінка ефективності управління підприємством
оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами (Офк)	оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану (Овп)	
-	-	Високий рівень (Офк > 1, Овп > 1)
-	-	Середній рівень (Офк >= 0, Овп >= 0, або Офк >= 0, Овп >= 0)
(5)	(6)	Незадовільний рівень (Офк < 0, Овп < 0)

В 2021 році за результатами проведених оцінок ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами та оцінок виконання фінансового плану за окремими показниками (Табл. 3.1) можна визначити загальну оцінку ефективності управління підприємством як незадовільну, оскільки: оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами має негативне значення; оцінка ефективності управління за ступенем виконання фінансового плану має негативне значення – -6.

Слід відзначити, що значний вплив на фінансові показники завдала пандемія Covid-19, як внаслідок введення карантинних заходів, так і в зв'язку зі скороченням міжнародних комунікацій, що призвело до недоотримання замовлень.

Орієнтуючись на план та цілі, ми можемо виділити для себе стратегію, мету та головні напрями діяльності підприємства. Стратегією є збереження та збільшення конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі

шляхом всебічної модернізації, технологічного оновлення, створення інновацій за рахунок використання наявного потенціалу. Головна мета – забезпечення у довгостроковому періоді високого рівня конкурентоспроможності продукції підприємства на світовому ринку. Напрями: створення конкурентоспроможних розробок, ефективний маркетинг та зовнішньоекономічна діяльність, ефективна поточна фінансово-економічна діяльність, оптимізація управління бізнес-процесами, ефективна кадрова політика.

І серед усіх зазначених вище даних ми бачимо велику прогалину з адміністративними витратами, скоротивши які ми запрограмуємо підприємство на прибутковість (Табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Прогнозний Звіт про фінансові результати на 2022 р.

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період 2021 тис. грн	На прогнозний період 2022 тис. грн
1	2	3	4
Чистий дохід (виторг) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	2000	1 037 980,0	1 037 980,0
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(844 849,0)	(844 849,0)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(-)	(-)
Валовий:			
прибуток	2090	193 131,0	193 131,0
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах дострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	228 616,0	228 616,0
у тому числі			
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від опадаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(122 585,0)	(91939,0)
Витрати на збут	2150	(31 327,0)	(31 327,0)

Продовження табл. 3.2

Інші операційні витрати	2180	(262 346,0)	(262 346,0)
у тому числі витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5 489,0	36 135, 0
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	8 633,0	8 633,0
Інші доходи	2240	113 661,0	113 661,0
Фінансові витрати	2250	(14 052,0)	(14 052,0)
Утрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(94 306,0)	(94 306,0)
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	2290	19 425,0	50 071, 0
збиток	2295	(-)	(-)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(8 411,0)	(28 390, 257)
Чистий:			
прибуток	2350	11 014,0	21 680,743
збиток	2355	(-)	(-)

Адміністративні витрати передбачають всі витрати на утримання керманичів та службового персоналу підприємства. У відкритих джерелах міститься інформація, що КБЮ не шкодує грошових засобів на одночасно надбавки за виконання термінових робіт і на премії, на заохочувальні виплати (винагороди до ювілейних дат і за підсумками річної роботи, часткова оплата житла), надбавки за диплом з відзнакою, високу професійну майстерність, допуск до державної таємниці, організація корпоративів тощо. Масове захворювання працівниками на COVID-19 вже призвело до втрати кадрового потенціалу, як наслідок – зменшилася виручка, збільшало витрат на протиепідемічні заходи. В напрямі адмін затрат це означає, беручи до уваги діючу систему мотивації співробітників, додаткові витрати на лікарняні/оздоровчі й збільшення надбавок за перевиконання допустимих робочих годин.

Загалом імплементація практики онлайн праці для всіх можливих ланок в купі зі скороченням всіх можливих адмін витрат щонайменше на 25%, за інших рівних умов дасть незмінний дохід, але скоротить адміністративні витрати пропорційно збільшуючи чистий прибуток, а отже і власне дохід.

В цифрах це буде виглядати, згідно даних таблиці 3.2, від 122 585,00 тис. гривень за поточний звітний період і 91 939,00 тис. гривень прогнозованих на 2022 рік. Чистий прибуток вже буде не 11 014,00 тис. гривень з минулого звітного періоду, а 21 680,743 тис. гривень прогнозованих з урахуванням зменшення адміністративних витрат на 2022 рік. Зокрема чистий прибуток в 2022 році зросте майже вдвічі в порівнянні з 2021 роком.

3.3. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства

Під банкрутством розуміють нездатність довжника виконати свої грошові зобов'язання з погашення. Загальна мета проведення аналізу на банкрутство – це допомога у випрацюванні ефективних рішень з запобігання цього самого банкрутства. Часто його використовують інвестори аби оцінити потенційних контрагентів. Для визначення стану використовують наступні коефіцієнти оцінки:

- Коефіцієнт автономії (Ка) – співвідношення власного капіталу до валюти балансу, $Ka = BK / ВБ$;
- Коефіцієнт фінансової залежності – $Kфз = ВБ / BK$;
- Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (КЗВОЗ) – власний капітал мінус фактична вартість необоротних активів в співвідношенні до фактичної вартості оборотних активів, $KЗВОЗ = (BK - НА) / ОА$;
- Коефіцієнт покриття постійних фінансових витрат (КППФВ) = $ЕВІТ / (відсотки\ до\ виплати - витрати\ по\ фінансовій\ оренді)$;
- Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпт) = $ОА - КО$ (короткострокові зобов'язання компанії);
- Леверидж = $ПК$ (позичений капітал) – BK (власний капітал);
- Коефіцієнт покриття відсотків прибутком (Кпвп) = $ЕВІТ / відсотки\ до\ виплати$;

- Коефіцієнт відновлення платіжної спроможності (Квпс) = (коефіцієнт поточної ліквідності $1 + 6 / \text{звітний період в місяцях (КПЛ кінець строку} - \text{КПЛ початок строку))} / 2$.

Наші розрахунки будуть виконані за 4-ма основними моделями аналізу: Альтмана, Фулмера, Спрингейта, Тафлера (Табл. 3.3).

Модель Альтмана:

$$Z = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + 1,0 \times X5,$$

де $X1$ = оборотний капітал / сума активів;

$X2$ = нерозподілений прибуток / сума активів;

$X3$ = операційний прибуток / сума активів;

$X4$ = ринкова вартість акцій / заборгованість;

$X5$ = виручка / сума активів.

Якщо $Z > 2,99$, то підприємство вважається фінансово стійким, а якщо $Z < 1,81$, то неспроможним.

$$Z = 1,2 \times (3\,680\,485 / 5\,832\,689) + 1,4 \times (2\,868\,024 / 5\,832\,689) + 3,3 \times (502\,886 / 5\,832\,689) + 0,6 \times (3\,780\,585 / 2\,823\,227) + 1,0 \times (502\,886 / 832\,689) = 1,2 \times 0,6 + 1,4 \times 0,5 + 3,3 \times 0,08 + 0,6 \times 1,3 + 1,0 \times 0,6 = 0,7 + 0,7 + 0,2 + 0,8 + 0,6 = 3.$$

Оскільки $Z = 3$, то підприємство фінансово стійке.

Модель Фулмера:

$$H = 5,528 \times K1 + 0,212 \times K2 + 0,073 \times K3 + 1,27 \times K4 + 0,12 \times K5 + 2,335 \times K6 + 0,575 \times K7 + 1,083 \times K8 + 0,894 \times K9 - 6,075,$$

де $K1$ = нерозподілений прибуток / А;

$K2$ = дохід від контрактів / А;

$K3$ = (прибуток до оподаткування + відсотки) / СК;

$K4$ = грошовий потік / ($K3 + ДЗ$);

$K5$ = ДЗ / Активи;

$K6$ = $K3$ / Активи;

$K7$ = Log (матеріальні активи);

$K8$ = оборотний капітал / ($ДЗ + K3$);

$K9$ = Log [(прибуток до оподаткування + відсотки) / відсотки].

При $H < 0$ – настає ризик банкрутства.

$$H = 5,528 \times (2\,867\,972 / 5\,832\,689) + 0,212 \times (502\,886 / 5\,832\,689) + 0,073 \times (502\,886 + 0,01 / 3\,009\,410) + 1,27 \times (143\,253 / 2\,766\,156) + 0,12 \times (9\,460 / 5\,832\,689) + 2,335 \times (263\,131 / 5\,832\,689) + 0,575 \times (1\,676\,189) + 1,083 \times (3\,009\,410 / 2\,766\,156) + 0,894 \times ((502\,886 + 0,01) / 0,01) - 6,075 = 5,528 \times 0,5 + 0,212 \times 0,08 + 0,073 \times 0,2 + 1,27 \times 0,05 + 0,12 \times 0,002 + 2,335 \times 0,04 + 0,575 \times 6,2 + 1,083 \times 1 + 0,894 \times 7,7 - 6,075 = 2,8 + 0,02 + 0,01 + 0,06 + 0,00024 + 0,09 + 3,6 + 1,083 + 6,9 - 6,075 = 8,4.$$

Оскільки $H = 8,4$ – ризику банкрутства немає.

Модель Спрингейта:

$$Z = 1,03 \times K1 + 3,07 \times K2 + 0,66 \times K3 + 0,4 \times K4,$$

де $K1$ = капітал / Активи;

$K2$ = (прибуток до оподаткування + відсотки) / Активи;

$K3$ = прибуток до оподаткування / $K3$;

$K4$ = дохід / Активи.

При $Z > 0,862$ банкрутство не розглядається, а при $Z < 0$ – висока вірогідність банкрутства.

$$Z = 1,03 \times (3\,009\,410 / 5\,775\,566) + 3,07 \times (((502\,886 + 0,01) / 5\,775\,566) + 0,66 \times (502\,886 / 263\,131) + 0,4 \times (5\,299 / 5\,775\,566) = 1,03 \times (3\,009\,410 / 5\,775\,566) + 3,07 \times (((502\,886 + 0,01) / 5\,775\,566) + 0,66 \times (502\,886 / 263\,131) + 0,4 \times (5\,299 / 5\,775\,566) = 1,03 \times 0,5 + 3,07 \times 0,009 + 0,66 \times 1,9 + 0,4 \times 0,0009 = 0,5 + 0,03 + 1,3 + 0,00036 = 2,1.$$

Оскільки $Z = 2,1$, то банкрутство не розглядається.

Модель Таффлера:

$$Z = 0,53 \times X1 + 0,13 \times X2 + 0,18 \times X3 + 0,16 \times X4,$$

де $X1$ = прибуток від контрактів / $K3$;

$X2$ = ОА / ($K3$ + ДЗ);

$X3$ = ДЗ / Активи;

$X4$ = А / дохід від контрактів.

При значеннях $Z < 0,2$ ризик банкрутства високий.

$$Z = 0,53 \times (78\,199 / 263\,131) + 0,13 \times (3\,700\,830 / 2\,823\,227) + 0,18 \times (9\,460 / 3\,669\,384) + 0,16 \times (3\,669\,382 / 502\,886) = 0,53 \times 0,3 + 0,13 \times 1,3 + 0,18 \times 0,003 + 0,16 \times 7,2 = 0,2 + 0,2 + 0,00054 + 1,2 = 1,6$$

Оскільки $Z = 1,6$ – ризик банкрутства низький.

Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства

Таблиця 3.3

Модель прогнозування	Значення	Висновок
Модель Альтмана	$Z > 2,99$ - підприємство вважається фінансово стійким; $Z < 1,81$ - неспроможним	$Z = 3$, тому підприємство фінансово стійке.
Модель Фулмера	$H < 0$ – настає ризик банкрутства	$H = 8,4$ – ризику банкрутства немає.
Модель Спрингейта	$Z > 0,862$ - банкрутство не розглядається; $Z < 0$ – висока вірогідність банкрутства	$Z = 2,1$, тому банкрутство не розглядається.
Модель Таффлера	$Z < 0,2$ ризик банкрутства високий	$Z = 1,6$ – ризик банкрутства низький

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Діяльність КБ «Південне» слід описувати як «специфічну». Не кожен метод оптимізації управління фінансовою діяльністю підприємства підходить підприємству. Розглянемо на прикладі факторингу. Факторинг – комплекс послуг для виробників і/або постачальників, що здійснюють свою діяльність на умовах відстрочення платежу. Простішими словами кажучи: послуга факторингу передбачає миттєву оплату за товар коштами залученої факторингової компанії, який реалізується на умовах відстроченого платежу замовником. Втім, КБЮ ніколи не було підприємством по випуску товарів масового вжитку, бо ж кожен проєкт служить конкретним задачам ракетно-космічної галузі, а подекуди взагалі є замовленням «під ключ». Відповідно до цього ще на етапі підписання договору між КБЮ та Замовником вказуються умови платежу включно з попередньою оплатою і штрафами за прострочку, що апріорі робить недоцільним залучення «третьої сторони».

Вивчаючи звітність може лякати наявність дебіторської заборгованості в сукупності з великими об'ємами незавершеного виробництва. Тому протягом роботи над дипломом ми неодноразово робимо акцент на специфіці роботи КБЮ, адже саме вона визначає нормальність наявності дебіторки й об'єми незавершеного виробництва.

Загалом слід звернути увагу більше на той факт, що дебіторська та кредиторська заборгованість є урівноваженими, саме тому баланс також урівноважений і ліквідність більш-менш в нормі, як результат – у підприємства є прибуток. Спадає на очі також наявність нерозподіленого прибутку, що сигналізує: підприємство дає раду прибутковій частині, ба більше може економити грошові засоби.

У відкритих джерелах міститься інформація, що КБЮ не шкодує грошових засобів на одночасно надбавки за виконання термінових робіт і на премії, на заохочувальні виплати (винагороди до ювілейних дат і за підсумками річної роботи, часткова оплата житла), надбавки за диплом з відзнакою, високу професійну майстерність, допуск до державної таємниці, організація корпоративів тощо. Масове захворювання працівниками на COVID-19 вже призвело до втрати кадрового потенціалу, як наслідок – зменшилася виручка, побільшало витрат на протиепідемічні заходи. В напрямі адмін затрат це означає, беручи до уваги діючу систему мотивації співробітників, додаткові витрати на лікарняні/оздоровчі й збільшення надбавок за перевиконання допустимих робочих годин.

Загалом імплементація практики онлайн праці для всіх можливих ланок в купі зі скороченням всіх можливих адмін витрат щонайменше на 25%, за інших рівних умов дасть незмінний дохід, але скоротить адміністративні витрати пропорційно збільшуючи чистий прибуток, а отже і власне дохід.

В цифрах це буде виглядати, згідно даних таблиці 3.2, від 122 585,00 тис. гривень за поточний звітний період і 91 939,00 тис. гривень прогнозованих на 2022 рік. Чистий прибуток вже буде не 11 014,00 тис. гривень з минулого звітного періоду, а 21 680,743 тис. гривень прогнозованих з урахуванням зменшення

адміністративних витрат на 2022 рік. Зокрема чистий прибуток в 2022 році зростає майже вдвічі в порівнянні з 2021 роком.

Під банкрутством розуміють нездатність довжника виконати свої грошові зобов'язання з погашення. Загальна мета проведення аналізу на банкрутство – це допомога у випрацюванні ефективних рішень з запобігання цього самого банкрутства. Часто його використовують інвестори аби оцінити потенційних контрагентів. Для визначення стану використовують наступні коефіцієнти оцінки:

Наші розрахунки були виконані за 4-ма основними моделями аналізу: Альтмана, Фулмера, Спрингейта, Тафлера. І в кожній моделі розрахунку КБЮ показали найкращий результат, що свідчить про відсутність ризику банкрутства.

Модель Альтмана: якщо $Z > 2,99$, то підприємство вважається фінансово стійким, а якщо $Z < 1,81$, то неспроможним. $Z = 3$.

Модель Фулмера: при $H < 0$ – настає ризик банкрутства. $H = 8,4$.

Модель Спрингейта: при $Z > 0,862$ банкрутство не розглядається, а при $Z < 0$ – висока вірогідність банкрутства. $Z = 2,1$.

Модель Тафлера: при значеннях $Z < 0,2$ ризик банкрутства високий. $Z = 1,6$.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, дослідження методів регулювання та оптимізації структури капіталу дало змогу зробити такі висновки:

1. Оптимізація структури капіталу – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю власного капіталу корпорації та вартістю коштів, залучених на основі повернення їх у майбутньому, що залучаються на основі їх повернення, за якого досягається максимальна ефективність діяльності компанії.

2. У процесі оптимізації структури капіталу необхідно враховувати кінцевий результат діяльності компанії, тобто фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування .

3. Оптимальне співвідношення між власним і позичковим капіталом визначається для кожного компанії індивідуально в залежності від її особливостей.

4. Підчас розрахунку оптимального співвідношення власного та позичкового капіталу необхідно враховувати не тільки вже відпрацьовані методи оптимізації структури капіталу, але й показники резерву капіталу, рентабельності капіталу та кредитоспроможності компанії.

5. Фінансовий леверидж виникає у разі використання компаніями позикових засобів фінансування, плата за які постійна. Фінансовий леверидж має місце, коли компанія залучає позичковий капітал. Іншими словами, за рахунок позичкового капіталу компанія підвищує ефективність використання власного капіталу. Високий фінансовий леверидж вказує на високий рівень ризику, що може призвести до банкрутства компанії.

6. Найбільш раціональним щодо досягнення оптимального співвідношення структурних елементів капіталу компанії може бути метод, в основі якого відбувається одночасна максимізація зростання рентабельності власного капіталу і рівня фінансової стійкості. Мають бути конкретизовані послідовні кроки формування оптимальної структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості компанії, прогнозованої рентабельності власного капіталу.

КБ «Південне» бере активну участь в експлуатації американської розробки ракети-носія середнього класу під назвою «Антарес», який служить для доставки вантажів на Міжнародну космічну станцію. Була докладена рука спеціалістів бюро і до створення ракети-носія «Циклон-4М», призначеної для запусків космічних апаратів з території Канади. На базі відпрацьованих технологій ракет-носіїв сімейства «Зеніт» і «Циклон» колектив КБ «Південне» створює нове перспективне сімейство ракет-носіїв «Маяк».

КБ «Південне» активно співпрацює з державними органами. Так, наприклад, в рамках Національної космічної програми була створена лінійка апаратів для зондування Землі зі зв'язком для проведення наукових досліджень і попередження кризових ситуацій.

Кожна розробка КБП має високі енергомасові характеристики, широкий діапазон функціональних можливостей і відрізняється надійністю. Завдяки цьому підприємство може запропонувати розроблення вискоефективних двигунів за мінімальних витрат фінансів і часу. Прикладом може бути успішна участь КБ «Південне» в програмі зі створення європейської ракети-носія «Вега», для якої розробили та постачають маршовий двигун IV ступеня.

У 2019 році у КБ введено в експлуатацію імпульсну аеродинамічну трубу, яка поруч з обчислювальним центром з високопродуктивним суперкомп'ютером дає можливість говорити про сформування у КБ «Південне» власного розрахунково-експериментального комплексу повного циклу для науково-дослідних і проєктних робіт в області аеродинаміки, тепломасообміну та міцності.

Модернізовано корпоративну систему зв'язку. Ввело в дію власну сучасну автоматичну телефонну станцію на 3500 номерів — повноцінна цифрова, аналогова та ІР-телефонія, відеоконференцзв'язок.

Станом на травень 2020 року підприємство вже опанувало застосування сучасних технологій так званого селективного лазерного плавлення, широко відомих як 3-D друк, при створенні перспективних рідинних ракетних двигунів (РРД)

Конструкторське бюро «Південне» спільно з підприємствами української кооперації продовжувало роботи з подовження строків експлуатації, модернізації існуючих і створення нових зразків озброєння:

- відбулися успішні вогневі випробування маршових двигунів і розпочаті дослідницькі випробувальні пуски тактичних ракет, які знаходяться на озброєнні Української армії;

- розроблено універсальний вимірювальний модуль і модернізовано мобільний вимірювальний пункт;

- розпочаті випробування реактивних снарядів системи залпового вогню «Тайфун-1»;

- проводяться роботи зі створення керованого снаряду «Тайфун-1М», а також модернізованих версій принципово нових реактивних систем залпового вогню «Тайфун-2» і «Тайфун-4»;

- продовжується наземне експериментальне відпрацювання вузлів і систем вітчизняного оперативно-тактичного комплексу «Сапсан», його самохідної пускової установки. Ведеться відпрацювання автономної системи керування з використанням програмного забезпечення розробки КБ «Південне».

У 2019 році КБ «Південне» продовжило співробітництво з італійською компанією Avio S.p.A. з серійного виготовлення на Південмаші блоків маршового двигуна РД843 4-го ступеня європейської ракети-носія «Вега». Тривають роботи з покращення характеристик цього двигуна. У 2022 році планується виготовити і поставити сім блоків маршового двигуна.

Особливу увагу спеціалісти КБП приділяють розвитку дослідницько-експериментальної бази. В своїй роботі активно використовуються новітні адитивні технології, за допомогою яких створюються складні компоненти ракет та інших космічних апаратів. КБП здійснює повномасштабне наземне експериментальне відпрацювання виробів ракетно-космічної техніки, їх систем, агрегатів і вузлів в умовах, максимально наближених до реальних умов експлуатації. Для забезпечення власної потреби в висококваліфікованих спеціалістах на базі бюро створили своєрідну школу для конструкторів та

інженерів, були налагоджені зв'язки з провідними ВНЗ України та Академією наук, завдяки чому молоді й перспективні спеціалісти змогли в повній мірі зануритися в робочий процес.

Бюро має чітку політику сприяння науково-дослідній і винахідницькій діяльності, а також соціальної підтримки молодих спеціалістів, що діє на підприємстві, сприяє розкриттю їх творчого потенціалу, мотивує на активну участь у перспективних розробках.

Космічна галузь – один з пріоритетних напрямів розвитку світової науки. Науково-технічний потенціал підприємства дозволяє вирішувати найрізноманітніші завдання у цій сфері, пропонувати нові продукти й послуги, брати участь у національних і міжнародних проєктах будь-якого рівня складності. А успішна діяльність КБ «Південне» як провідного проєктно-конструкторського підприємства ракетно-космічної галузі сприяє підвищенню науково-технічного потенціалу країни й зміцненню авторитету України на міжнародній арені.

Нами був проведений аналіз фінансово-господарської діяльності Державного підприємства Конструкторського Бюро «Південне ім. М.К. Янгеля» за 2019-2021 роки згідно Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 року № 170.

Аналіз проводився на основі внутрішньої документації підприємства за наступними показниками: аналіз виконання плану за витратами; аналіз виконання плану за доходами; аналіз структури та динаміки фінансових результатів; аналіз структури та динаміки активів підприємства; аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості; аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства; аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства; аналіз дохідності активів; факторний аналіз валового прибутку (збитку); аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами; аналіз структури та динаміки витрат підприємства; аналіз структури доходів підприємства; загальна оцінка ефективності управління підприємством; оцінка виконання фінансового плану за окремими показниками; оцінка ефективності управління за фінансовими

коефіцієнтами; аналіз виконання плану прибутковості діяльності; аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів; аналіз виконання плану за фінансовими коефіцієнтами; аналіз розподілу чистого прибутку; аналіз виконання фінансового плану за господарськими, географічними звітними сегментами; факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів; факторний аналіз чистого прибутку (збитку); аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Слід відзначити, що значний вплив на фінансові показники завдала пандемія Covid-19, як внаслідок введення карантинних заходів так і в зв'язку зі скороченням міжнародних комунікацій, що призвело до недоотримання замовлень.

Орієнтуючись на план та цілі, ми можемо виділити для себе стратегію, мету та головні напрями діяльності підприємства. Стратегією є збереження та збільшення конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі шляхом всебічної модернізації, технологічного оновлення, створення інновацій за рахунок використання наявного потенціалу. Головна мета – забезпечення у довгостроковому періоді високого рівня конкурентоспроможності продукції підприємства на світовому ринку. Напрями: створення конкурентоспроможних розробок, ефективний маркетинг та зовнішньоекономічна діяльність, ефективна поточна фінансово-економічна діяльність, оптимізація управління бізнес-процесами, ефективна кадрова політика.

І серед усіх зазначених вище даних ми бачимо велику прогалину з адміністративними витратами, скоротивши які ми запрограмуємо підприємство на прибутковість. Адміністративні витрати передбачають всі витрати на утримання керівників та службового персоналу підприємства. У відкритих джерелах міститься інформація, що КБЮ не шкодує грошових засобів на одночасно надбавки за виконання термінових робіт і на премії, на заохочувальні виплати (винагороди до ювілейних дат і за підсумками річної роботи, часткова оплата житла), надбавки за диплом з відзнакою, високу професійну майстерність, допуск до державної таємниці, організація корпоративів тощо. Масове захворювання працівниками на

COVID-19 вже призвело до втрати кадрового потенціалу, як наслідок – зменшилася виручка, побільшало витрат на протиепідемічні заходи. В напрямі адмін затрат це означає, беручи до уваги діючу систему мотивації співробітників, додаткові витрати на лікарняні/оздоровчі й збільшення надбавок за перевиконання допустимих робочих годин.

Загалом імплементація практики онлайн праці для всіх можливих ланок в купі зі скороченням всіх можливих адмін витрат щонайменше на 25%, за інших рівних умов дасть незмінний дохід, але скоротить адміністративні витрати пропорційно збільшуючи чистий прибуток, а отже і власне дохід.

В цифрах це буде виглядати, згідно даних таблиці 3.2, від 122 585,00 тис. гривень за поточний звітний період і 91 939,00 тис. гривень прогнозованих на 2022 рік. Чистий прибуток вже буде не 11 014,00 тис. гривень з минулого звітного періоду, а 21 680,743 тис. гривень прогнозованих з урахуванням зменшення адміністративних витрат на 2022 рік. Зокрема чистий прибуток в 2022 році зросте майже вдвічі в порівнянні з 2021 роком.

Під банкрутством розуміють нездатність довжника виконати свої грошові зобов'язання з погашення. Загальна мета проведення аналізу на банкрутство – це допомога у випрацюванні ефективних рішень з запобігання цього самого банкрутства. Часто його використовують інвестори аби оцінити потенційних контрагентів. Для визначення стану використовують наступні коефіцієнти оцінки:

Наші розрахунки були виконані за 4-ма основними моделями аналізу: Альтмана, Фулмера, Спрингейта, Тафлера. І в кожній моделі розрахунку КБЮ показали найкращий результат, що свідчить про відсутність ризику банкрутства.

Модель Альтмана: якщо $Z > 2,99$, то підприємство вважається фінансово стійким, а якщо $Z < 1,81$, то неспроможним. $Z = 3$.

Модель Фулмера: при $H < 0$ – настає ризик банкрутства. $H = 8,4$.

Модель Спрингейта: при $Z > 0,862$ банкрутство не розглядається, а при $Z < 0$ – висока вірогідність банкрутства. $Z = 2,1$.

Модель Тафлера: при значеннях $Z < 0,2$ ризик банкрутства високий. $Z = 1,6$.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. №996-XIV із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 11.05.2000 р. №1707-III, від 08.06.2000 р. №1829-II.
2. Наказ Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 року № 170.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06#Text>
3. Александрова М. М., Виговська Н. Г., Кірейцев Г. Г., Петрук О. М., Маслова С. О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. екон. спец. всіх форм навч. / Г.Г. Кірейцева (ред.). — 2.вид., перероб. та доп. — К.: ЦУЛ, 2002. — 268 с.
4. Базартінова О. В. Управління позиковим капіталом підприємств і його основні джерела формування / О. В. Базартінова // Вісник Донецького університету економіки та права. — 2011. — № 2. — С. 125–128. 6. Бланк И. А. Управление капиталом : учебн. Курс / И.А. Бланк. — К. : Изд-во "Ника- Центр", "Эльга", 2004. — 576 с. 7
5. Бандурка О.М., Коробов М.Я. Фінансова діяльність підприємства: Підруч. для студ. вищ. навч. закл., що навч. за освітньо-проф. програмою спеціаліста зі спец."Фінанси", "Банківська справа": "Облік і аудит". — 2.вид., перероб. і доп. — К.: Либідь, 2005. — 384 с.
6. Барнич Ю.О. Бізнес-план виробничої підприємницької діяльності: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т". Видавничо-поліграфічний факультет. — К.: ВАТ "УкрНДІСВД", 2002. — 120 с.
7. Белуха Н.Т. Аудит : Учебник. — К.: „Знання”, КОО, 2000. — 769 с.
8. Біла О.Г., Галик Л.М., Дрівко М.М. Фінанси організацій і підприємств: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни студ. спец. 6.050104 "Фінанси", 6.050105 "Банківська справа", 6.050106 "Облік і аудит" / Центральна спілка споживчих товариств України; Львівська комерційна академія. — Л.: Видавництво ЛКА, 2002. — 112 с.

9. Білуха М. Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту. - К.: Вища школа, 1994. -364 с.
10. Бланк И.А. Управление капиталом: учебный курс. — К.: Эльга, Издво НикаЦентр, 2004. — 576 с.
11. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учеб. курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. – 528 с.
12. Бондаренко Н. О., Понікаров В. Д., Попова С. М. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 300 с.
13. Брігхем Е. Ф. Основи фінансового менеджменту. - К., 1997.
14. Бутинець Ф. Ф. та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Підручник студентів вищих навчальних закладів спеціальності „Облік і аудит”. Житомир: ПП „Рута”, 2002. – 544 с.
15. Бутинець Ф.Ф. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік Ж: ПП „Рута”, 2000. – 221 с. 45
16. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз: Практикум: Навчальний посіб. для студ. спец. 7.050106 "Облік і аудит", 7.050201 "Менеджмент організацій" — Житомир: ТОВ "Рута", 2000. — 416 с.
17. Вівчар О.Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства / О.Й. Вівчар, В.М. Саварин. — Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.5 — 146—150 с.
18. Гейдор А.П. Формування та функціонування системи управління капіталом підприємства / А.П. Гейдор. — Перемишль: Наука та освіта, 2010. — С. 59—63.
19. Голов С. Ф., В. М. Костюченко. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. - К.: Лібра, 2001. – 84 с.
20. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. - К.: ТОВ «Автоінтерсервіс», 2001. - 544 с.

21. Гончаренко А.М. Економічний зміст та етапи управління капіталом у машинобудуванні та сфері послуг / А.М. Гончаренко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. — 2008. — № 2 (2). — С. 102—112.
22. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку // За ред. проф. Кужельного М. В. К.: Видавництво „А.С.К.”, 2004. — 247 с.
23. Должанський М.І., Должанський А.М. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. - Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2003. - 494 с.
24. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація. - К.: Т-во "знання", НОО, 2001. -402 с.
25. Завгородній В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку.-К..ДІ-КСІ, 1997.-832 с.
26. Золотаренко В. О. Функціонально-структурна модель управління структурою капіталу підприємства / В. О. Золотаренко // Управління розвитком. — 2011. — № 1(98). — С. 147–150.
27. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник. - Київ: Знання, 2004. - 348 с.
28. Ілюхін О. О. Ефективність виявлення та урахування економічних та організаційних передумов раціонального управління капіталом промислового підприємства / О.О.Ілюхін // Вісник економічної науки України. — Донецьк. — 2011. — № 2. — С. 49–51.
29. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.05.0106 "Облік і аудит" Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. - 2-е вид., перероб. і доп. -Житомир: ПП "Рута", 2002. - 544 с.
30. Кірсанова Т.О. Система управління власним капіталом підприємства / Т.О. Кірсанова, Н.О. Коляда // Вісник СумДУ. Серія економіка. — 2010. — № 1. — С. 58—63.

31. Коблянська О.І. Фінансовий облік : Навч.посіб. – К.: Знання , 2004 – 473 с.
32. Ковалева А. М. Финансы в управлении предприятием. - М.: Финансы и статистика, 1995. – 312 с.
33. Кондраков Н. П. Бухгалтерський облік К, 1998. – 274 с.
34. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. - К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. - 460 с.
35. Кругляк Б. С. Бухгалтерський облік на підприємствах Х , 2008. – 479 с.
36. Кругляк Б. С. Бухгалтерський облік на підприємствах. Навчальний посібник. - Хмельницький, 2008. - 631 с.
37. Крутик О. Б. Основы финансовой деятельности предприятия. - СПб, 2003.
38. Кулаковська Л. П. Аудит: Навчальний посібник. - К.: С-ПРОД, 2000. - 320 с.
39. Кулаковська Л. П., Шча Ю. В., Організація і методика аудиту: Навч. посіб. - 3-є вид. - К.: Каравела, 2008. - 560 с.
40. Ламанов С. В. Система завдань управління капіталом підприємства / С. В. Ламанов // Управління розвитком. – 2011. – № 1(98). – С. 155–158.
41. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 576 с.
42. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. - Київ: Вид-во "Центр навчальної літератури", 2004. – 528 с.
43. Ліпич Л.Г. Капітал в системі управління підприємством / Л.Г. Ліпич, І.О. Гадзевич // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2009. — №647. — С. 114—119.
44. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті. Навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит». / За ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця, к.е.н., доц. М.М.Шигун. –Житомир: ЖДТУ, 2004. – 352 с.
45. Павлова Л. Н. Финансы предприятия. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998. – 318 с.

46. Плікус І.Й. Система моніторингу для фінансового прогнозу діяльності підприємства. // Фінанси України. — 2004. — № 6. — С. 35— 44.
47. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: нав. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. — К.: Центр навч. лри, 2007. — 488 с.
48. Пушкарева В. М. История финансовой мысли и политики налогов. -М.: Инфра, 1996. – 267 с.
49. Родионова В. М., Федотова М. А. Финансовая устойчивость предприятий в условиях инфляции. - М.: Перспектива, 1995. – 277 с.
50. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Учеб. пособие. - Минск; М.: ИП "Экоперспектива", 1998. – 314 с.
51. Семенов А. Г. Особливості формування капіталу підприємства / А. Г. Семенов, Л. А. Юсипчук // Вісник економічної науки України. – 2014. – №1. – С. 110–114
52. Сопко В.В. Бухгалтерський облік : Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2000.- 186 с.
53. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України К: „А.С.К.”, 2000. – 546 с.
54. Томас П. Кармен, Альберт Р. Макмин. Анализ финансовых отчетов. – М.: Инфра-М, 1998. – 512 с.
55. Усач Б. Ф. Аудит : Навч.посіб. – К : „Знання - Прес”, 2003. – 117с.
56. Фисенко М. А. Финансы предприятий. -Минск, 1995. – 312 с.
57. Фінанси підприємств. Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 1998. – 412 с.
58. Фінанси підприємств. Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 1999. – 316 с.
59. Харченко Н.В. Управління власним капіталом акціонерного товариства / Н.В. Харченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. — 2011. — № 3. Т. 1. — С. 273—278.
60. Холт Роберт. Основы финансового менеджмента. - М.: Дело, 1993. – 417 с.

61. Хом'як Р. Л., Лемішовський В.І. Бухгалтерський облік в Україні Л: „Інтелект-Захід”, 2005. – 267с.
62. Чебанова Н. В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік К : Видавничий центр „Академія”, 2002. – 537с.
63. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування //Ринок цінних паперів України. — 2004. — № 5, 6. — С. 39—43.
64. Шеремет А. Д. Финансы предприятий. - М.: Финансы и статистика, 1997. – 389 с.
65. Blank, I.A. (2004), Upravlenye kapitalom [Capital Management], El'ha, Yzdvo Nyka Tsentr, Kyiv, Ukraine.
66. Geydor, A.P. (2010), Formuvannia ta funk tsionuvannia systemy upravlinnia kapitalom pidpriemstva [The formation and operation of the system of money management enterprise], Nauka ta osvita, Peremysheľ, Ukraine. Стаття надійшла до редакції 30.11.2015 р.
67. Goncharenko, A.M. (2008), "The economic content and stages of capital management in the engineering and services sector", Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky, vol. 2 (2), pp. 102—112.
68. Kharchenko, N.V. (2011), "Management of own capital of the company", Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii, vol. 3, no. 1, pp. 273—278.
69. Kirsanov, T.A. and Kolyada, N.O. (2010), "The control system equity enterprise", Visnyk SumDU. Seriya ekonomika, vol. 1, pp. 58—63.
70. Lipich, L.G. and Gadzevich, I.O. (2009), "Capital in the enterprise management system", Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika", vol. 647, pp. 114—119.
71. Plikus, I. J. (2004), "The monitoring system for the financial outlook of the company", Finansy Ukrainy, vol. 6, pp. 35—44.
72. Podolska, V.A. and Yarish, A.V. (2007), Finansovyy analiz [Financial Analysis: teach. Manual], Tsentr navch. lry, Kyiv, Ukraine.

73. Shevchuk, N. (2004), "Capital companies: formation and effective functioning", *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, vol. 5—6, pp. 39—43
74. Vivchar, O.I. and Savarin, V.M. (2009), "Capital companies: formation and effective functioning", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 19.5, pp. 146—150.
75. Офіційний сайт підприємства КБ «Південне» в інтернеті.
<https://www.yuzhnoye.com/ua/company/kbu-today/>

ДОДАТКИ

Таблиця 4.1

Звіт про фінансові результати за 2019 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виторг) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	2000	2 657 244,0	1 961 123
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 274 188,0)	(1 654 650)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(-)	(-)
Валовий:			
прибуток	2090	383 056,0	306 473
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах дострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 104 779,0	220 186
у тому числі дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від опадаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(129 966,0)	(121 688)
Витрати на збут	2150	(57 552,0)	(52 232)
Інші операційні витрати	2180	(1 325 326,0)	(121 731)
у тому числі витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	231 008
збиток	2195	(25 009,0)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	42 038,0	78 699
Інші доходи	2240	2 072,0	1 047
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Утрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(17,0)	(6)
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	2290	19 084,0	310 748
збиток	2295	(-)	(-)

Продовження табл. 4.1

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(17,0)	4 495
Чистий:			
прибуток	2350	19 067,0	315 243
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-35,0	15
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	194
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-35,0	209
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-35,0	209
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 та 2460)	2465	19 032,0	315 452

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	711 908	370 740
Витрати на оплату праці	2505	874 613	812 178
Відрахування на соціальні заходи	2510	194 443,0	180 944
Амортизація	2515	27 029	24 342
Інші операційні витрати	2520	974 158	933 347
	2550	2 782 151,0	2 321 551

Таблиця 4.2

Звіт про фінансові результати за 2020 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виторг) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).	2000	2 020 088,0	2 657 244
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 719 078,0)	(2 311 825)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(-)	(-)

Продовження табл. 4.2

Валовий:			
прибуток	2090	301 010,0	345 419
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах дострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	174 566,0	1 104 779
у тому числі дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(135 860,0)	(129 845)
Витрати на збут	2150	(55 710,0)	(64 596)
Інші операційні витрати	2180	(255 799,0)	(1 322 434)
у тому числі витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190	28 207,0	-
збиток	2195	(-)	(66 677)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	34 094,0	42 038
Інші доходи	2240	493,0	2 072
Фінансові витрати	2250	(40 478,0)	(4 799)
Утрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(17)
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	2290	22 316,0	-
збиток	2295	(-)	(27 383)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(899,0)	(17)
Чистий:			
прибуток	2350	21 417,0	-
збиток	2355	(-)	(27 400)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350,2355 та 2460)	2465	21 417,0	(27 400)

Продовження табл. 4.2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	482 524	711 908
Витрати на оплату праці	2505	911 795	874 613
Відрахування на соціальні заходи	2510	202 238,0	194 443
Амортизація	2515	70 696	112 331
Інші операційні витрати	2520	379 750	974 158
	2550	2 047 003,0	2 867 453